

VÁMOSPÉRC

VÁROS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA KAPCSOLÓDÁS AZ ÚJ SZÉCHENYI TERVHEZ

2011-2020

készült: 2011. április

VÁMOSPÉRC VÁROS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAMJA 2011-2020

TARTALOM:

1. Vezetői Összefoglaló
2. Vámspércs kitörési pontjainak koherenciája az országos kitörési pontokkal
3. Átfogó kitörési pontok
 - 3.1. Kapcsolódás az Észak-Alföldi Operatív Program Akciótervhez (2011-2013)
 - 3.1.1. prioritás: Regionális gazdaságfejlesztés
 - 3.1.2. prioritás: Turisztikai célú fejlesztések
 - 3.1.3. prioritás: Közlekedési feltételek javítása
 - 3.1.4. prioritás: Humán infrastruktúra fejlesztések
 - 3.1.5. prioritás: Város- és térségfejlesztés
 - 3.1.5.1. Munka- és teljesítményalapú gazdaság
 - 3.1.5.2. Tranzitgazdaság
 - 3.1.5.3. Otthonteremtés
 4. Kapcsolódás az országos kitörési pontokhoz
 - 4.1. Egészségipar
 - 4.1.1.1. Az egészségipar, mint kitörési pont Vámspércsen
 - 4.1.1.2. A program célja, várható eredményei
 - 4.1.1.3. Pozicionális irányok
 - 4.1.1.4. Adottságok, hagyományok, amikre építhetünk
 - 4.1.1.5. Az egészségipar pozitív képpel pozicionálja Vámspércset
 - 4.1.2. Egészségturizmus
 - 4.1.2.1. Az egészségturizmus két ága
 - a gyógyvízre épülő és az
 - orvosi szolgáltatásokra alapozott egészségturizmus
 - 4.1.2.2. Vámspércs helyzete és lehetőségei
 - 4.1.2.3. Az egészségturizmus új kihívásai: „medical-wellness” nyugdíjasok számára.
 - 4.1.2.4. A geotermikus energia komplex hasznosítási lehetőségei
 - 4.1.2.5. A geotermikus energia hasznosítása
 - 4.1.2.5.1. A program Vámspércsi szakmai feladatai:
 - 4.1.2.5.2. Energetikai célok és a balneológiai vízfelhasználás
 - 4.1.3. Növényházi kertészet
 - 4.1.3.1. A növényházi kertészet akcióterv elemei
 - 4.1.4. Szépségipar, kozmetikumok
 - 4.1.5. Ásványvíztermelés
 - 4.1.6. Gyógyszeripar
 - 4.1.7. Biotechnológia, nanotechnológia
 - 4.1.8. Horizontális aspektusok – Egészségipari klaszterek
 - 4.1.9. Az egészségiparhoz kapcsolódó oktatás
 - 4.2. Zöld-gazdaságfejlesztés Vámspércsen
 - 4.2.1. Energetika a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés szolgálatában
 - 4.2.3. Biogáz
 - 4.2.4. Geotermikus energia – termálenergia
 - 4.2.5. Napenergia
 - 4.3. Otthonteremtés és lakásprogram
 - 4.4. Vállalkozásfejlesztés
 - 4.5. A Kárpát-medence európai makrorégió
 - 4.6. Az új Széchenyi Terv várható hatása Vámspércs számára

1. Vezetői Összefoglaló

Vámospércs esetében már a FIDESZ helyhatósági választási programjában, a polgármester választási programban szerepeltek a gazdaság fejlesztésének kérdései. 2006-ban az „Új utakra Vámospércs” választási programban vázolt célok a 2007-ben elkészített településfejlesztési akciótervben is megjelentek, és azt követően a 2008-ban képviselőtestületi határozattal elfogadott Integrált Városfejlesztési Stratégiában (továbbiakban IVS) a fejlesztések fizikai területeit is megjelöltük, és lehatároltuk.

Nem meglepő, hogy Vámospércs város által már a 2008-ban megfogalmazott stratégiai célok megvalósításának eszközrendszere jelentős egybevágóságot mutat az Új Széchenyi Terv-ben foglalt kitörési pontok tekintetében is. Az önkormányzati határozattal elfogadott Integrált városfejlesztési Stratégia módszertanában a városfejlesztési kézikönyv útmutatásait követi, de szemben az UMFT elvárásaival elsősorban egy hosszú távú, jövőkép kialakítását vázolta fel. A hosszú távú stratégiából vezethetők le a rövid távú célok, és a jelenlegi helyzetben a válságkezelési stratégiák. A programot - ha ma még közvetlen válságkezelésről van is szó - csakis a tervezett hosszú távú célok elérésének szem előtt tartásával lehet végrehajtani. A válságkezelés - többek között a kkv szektor élénkítése - kormányzati központi feladat, azonban számos feladat hárul az önkormányzatokra is abban, hogy az önkormányzat megfelelő jövőképet nyújtson a helyi kis- és középvállalkozásoknak.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 91. § (1) bekezdése előírja az önkormányzat részére a gazdasági program meghatározását.

A Vámospércsi Gazdaságfejlesztési Stratégia az integrált városfejlesztési stratégia mellett egyrészt a hosszú távú jövőkép vízióját vázolja fel a lehetőségekre alapozva, másrészt a rövid távú célok elérésének eszközrendszerét igyekszik meghatározni.

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló 2010. évi L. törvény jelentősen csökkentette az önkormányzati képviselők számát, így Vámospércsen a polgármesterrel együtt 9 tagú a képviselő-testület. A feladatok azonban nem csökkentek, így az eddigi bizottságokat ugyan megtartottuk, de a képviselőtestület létszámához alkalmazkodva csökkentettük azok képviselő és nem képviselő tagjainak számát. A 2010. évi önkormányzati választások alkalmával a lakosság felhatalmazást adott a megválasztott polgármesternek és képviselőknek, hogy felelősséggel, legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint vezessék és irányítsák településünket.

A polgármester és a képviselők a rájuk bízott megbízatást megtiszteltetésnek tartják, a lakosság bizalmát esküjükhöz híven igyekeznek maradéktalanul megszolgálni, tovább viszik és megerősítik az előző választási ciklusban megfogalmazott stratégiai célokat, és élni kívánnak az Új Széchenyi Terv adta

lehetőségekkel, hiszen a megválasztott képviselők többsége 6 fő a FIDESZ jelöltjeként lett a képviselő-testület tagja, 3 fő pedig független jelöltként.

A képviselőtestület tagjai úgy látják, hogy Vámospércs akkor lesz sikeres, és akkor tud kitörni jelenlegi helyzetéből, ha kapcsolódni tud az Új Széchenyi Tervhez. Vámospércs város ezért gazdaságfejlesztési stratégiáját az országos programokban felvázolt kitörési pontokhoz igazítja, és elfogadott integrált városfejlesztési stratégiáját az alábbiakban az országos gazdasági kitörési pontokkal hangolja össze:

1. Gyógyító Magyarország – Egészségipar

- 1.1. Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ építése
- 1.2. A Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ szolgáltatásának kiegészítése balneológiai szolgáltatással
- 1.3. A járóbeteg ellátással kapcsolt orvosi magánpraxisokhoz szálláshelyek építése
- 1.4. Gyógynövénytermesztés honosítása Vámospércen

2. Megújuló Magyarország – Zöld gazdaságfejlesztés

- 2.1. A meglévő CH (szénhidrogén) kút átépítése termálkúttá
- 2.2. Termálkút energiahasznosítása
- 2.3. Szennyvíztelep építése biogáz termeléssel
- 2.4. Nyesedék és gyomfák hasznosítása biomassa előállításához

3. Otthonteremtés – Lakásprogram

- 3.1. Önkormányzati bérlakások építése
- 3.2. Nyugdíjas otthon építése
- 3.3. Vámospércsi Otthonteremtési Tanácsadó Iroda létrehozása

4. Vállalkozásfejlesztés – Üzleti környezet fejlesztés

- 4.1. Élelmiszeripari Inkubátorház építése
- 4.2. Ügyfélkapu létesítése
- 4.3. Bio-kertészeti mozgalom beindítása gazdakör szervezése
- 4.4. Vámospércsi Gazdaságfejlesztési Klaszter (stáb) létrehozása

5. Tudomány – Innováció – Növekedés

- 5.1. Egészségügyi ismeretterjesztő tanfolyamok szervezése
- 5.2. Élelmiszeripari - Számítástechnikai Szakközépiskola létesítése
- 5.3. Városi fejlesztési célokhoz igazodó szakképzések megvalósítása helyi szinten

6. Foglalkoztatás

- 6.1. Helyi kisvállalkozások támogatása
 - 6.2. Esti jellegű középfokú képzés megszervezése
 - 6.3. OKJ tanfolyamok indítása
 - 6.4. Bölcsőde építése
7. Közlekedés - Tranzitgazdaság
- 7.1. a közösségi közlekedést igénybe vevők számának növekedése
 - 7.2. Bio-élelmiszerek átvételére-csomagolására-szállítására logisztikai telephely építésének támogatása
 - 7.3. Határ menti településként kapcsolódás a Kárpát-medence Eurorégió programjához

2./ Vámospércs kitörési pontjainak koherenciája az országos kitörési pontokkal

Akár a Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ várható hatásait, a termálkút hasznosítási lehetőségeit, vagy az Élelmiszeripari - Számítástechnikai Szakközépiskola magas hozzáadott értéknövelő hatását vizsgáljuk, akár az Élelmiszeripari Inkubátorházat mint a bio- élelmiszertermelés vállalkozásélénkítő hatásait vizsgáljuk, vagy a szennyvíztisztító mint zöld energiaforrás várható hatásait vizsgáljuk, könnyen belátható, hogy az elmúlt 4 évben Vámospércs felkészült az Új Széchenyi Terv fogadására.

Természetesen akkor még nem volt előre látható, hogy a mai alakjában először 2010 júliusában vitairatként megjelenő Új Széchenyi Terv mit tartalmaz majd, de a helyzetelemzésre és a város erőforrásaira alapozott problémamegoldó stratégiai válaszok már akkor kézenfekvőek voltak. Az IVS-ben vázolt hosszú távú elképzelések a város pontens erőforrásait vették számba, és erre alapozva alkottak a logika mentén hosszú távú jövőképet, szemben az olyan környező városok hasonló terveivel akik csak az éppen aktuálisan elérhető UMFT pályázati lehetőségeket vették számba hosszú távú fejlesztési víziók nélkül.

Az „Új utakra Vámospércs” Integrált Városfejlesztési Stratégia nem csupán az elérhető pályázati pénzre a városközpont rehabilitációra spekulált, hanem a város egészét vette számba. Felmérte a város lehetőségeit, nevesítette a problémákat és akcióterületeket jelölt ki területi lehatárolásokkal, jogosultsági vizsgálatokat készített a pályázatokhoz. A vizsgálatok alapját nem az adta, hogy az adott területen mekkora az adott időben elérhető pályázati forrás, hanem a szűken mért realitásoktól függetlenül a fejlesztés mintájaként egy hasonló nagyságú nyugat-európai városmodellt készített és megvizsgálta, hogy ehhez az ellátási szinthez milyen stratégiai út vezet. Ehhez bontotta több részre a projektelemeket, meghatározva az elemek prioritását az elérhető pályázati források függvényében.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia csaknem két évig készült. A készítés során a lakosság, a civilek, kisebbségek, vállalkozók érdekei is beépültek a folyamatos társadalmi egyeztetés során. Ezt követően képviselőtestületi határozattal fogadta el az önkormányzat a tervezett jövőképet. A Rendezési Terv készítése során a stratégiai terv a településszerkezeti terv településfejlesztési döntését alapozta meg. A Rendezési Terv így önkormányzati rendeletbe ágyazva jelölte ki az első stratégiai fejlesztési irányokat, így az egyes akcióterületekhez kötődő akciótervek végrehajtásához megteremtődtek az építésjogi feltételek.

A stratégiai fejlesztési irányok reális alapjait azok az erőforrások jelentik, amelyekre Vámspércs építhet. A város egyedi sajátosságai, értékei a stratégiai tervben olyan erőforrásokká váltak, amelyek az Új Széchenyi Terv keretén belül újabb értékeket termelnek.

A 2006-os helyi választás fordulatot hozott a város életében. A korábbi polgármester - érdemeit elismerve - sajnos utolsó éveiben betegsége folytán a város ügyeit és érdekeit kevésbé tudta képviselni. Egyrészt ez a sajátos helyzet idézhette elő a visszaéléseket, másrészt a szocialista vezetés neo-liberális gondolkodása Vámspércsen olyan „privatizációt” eredményezett, amelynek következtében a város semmit sem fejlődött, azonban a közvagyon szinte teljes mértékben „felosztásra” került. A szocialista rendszer tanácselnöki széke ugyan polgármesteri székké változott, azonban az idők változása a személyi változást csak 2006-ban hozta meg.

A 2006-os választás után az elmúlt 4 év egyrészt a múlt hátrányos örökségének fokozatos felszámolásával a tényleges rendszerváltás jegyében telt, másrészt az örökölt akut problémák kezelésével telt. Az „Új utakra Vámspércs” Integrált Városfejlesztési Stratégia a választási program alapján meghatározta a fejlesztések fő irányát, de a megvalósítás igazi realitását csak most, az Új Széchenyi Terv megjelenése után látjuk.

A 2010-es helyi választás igazolta, hogy az „Új utakra Vámspércs” szlogen jó irányú útra vezette a várost, és most új átfogó célt kell megfogalmazni, Magyarország fejlődésével az Új Széchenyi Tervvel egyeztetett módon. Az IVS programra alapozva a város fejlesztési kitérés pontjait az országos fejlesztésekhez illesztve igazítottuk, így az átfogó célrendszer elképzeléseinkhez mérten a korábbiakhoz képest újszerű:

VÁMSPÉRC S BIO-VÁROS

Az új átfogó célrendszer egyszerre tartalmazza a korábbi célkitűzést: „nyugodt kisváros a rohanó nagyváros szomszédságában” és magában foglalja a jövőképet: új munkahelyek teremtését, zöldségipart, energiahatékony építkezést, családközpontúságot, szociális hálót, megélhetést. A város jövőképe így továbbra is tükrözi, hogy Vámspércs megőrzi csendjét, békéjét, fejleszti önmagát, környezetét szolgáltatásait, mint ahogy ezt az Integrált városfejlesztési stratégiájában 3 évvel e tanulmány készítése előtt már meghatározta, de az Új Széchenyi Terv ennek kiteljesítésére újabb lehetőségeket kínál. Az ország

legnagyobb kiterjedésű erdőfelületének közepén elhelyezkedő kisváros egészségturisztikai vonzerővel rendelkezhet, amelyet egyrészt az új város image, másrészt az erdő adta jó levegő, a sport (lovassport, golf, íjászat, vadászat, egyéb egészség prevenciót és rekreációt szolgáló sportok), természetgyógyászat meghonosítása, bio-étterem, erdei turizmus, egészség megőrző táborok és tanfolyamok szervezése stb. jelenthet. Ehhez a „város imázs” tudatos és fokozatos felépítése szükséges, amely Vámspércset egyfajta „egészségipari fellegvár”-ként teheti majd országosan ismertté. Vámspércs eléggé kicsi ahhoz, hogy ettől nagy legyen. Végül is –ha belegondolunk– nem is olyan rossz egy bio-városban élni.

A mezőgazdasági termelésben a bio-élelmiszerek előállítása, a gyógynövénytermesztés vállalkozás szintű elősegítése Vámspércs számára az országos célok megvalósításában való együttműködéssel reményt keltő kitörési pontokat jelenthet. Továbbá speciális adottság, hogy a város az ország legnagyobb kiterjedésű összefüggő erdőfelületének a közepén helyezkedik el. A termőföld tekintetében néhány kivételtől eltekintve általában gyenge termőképességű földekkel rendelkezik, azonban a gyomfák felhasználására és energiafűvek termelésére alapozva Vámspércsen alacsony költségszinten üzemelő biomassza erőmű építhető, amely újabb kitörési pontot jelenthet. Vámspércs város számára gazdasági kitörési pont lehet továbbá az is, hogy a *zöld gazdaságban* lehetőséget kínál a geotermikus energia hasznosítása az európai színvonalúra fejleszthető a biokertészet és a bio-élelmiszeripar.

Az Új Széchenyi Terv országos célkitűzéseinek egybevághósága Vámspércs településfejlesztési céljaival most olyan helyzetelőny, amellyel a város előrelátó politikája folytán joggal élhet, hiszen a várost a térség egyéb települései mellett a pályázati lehetőségek könnyebb eléréséhez segíti.

3. Átfogó kitörési pontok

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia az átfogó célok meghatározása során nem számolt a gazdasági válsággal. A válság hatására minden bekövetkezett, csak versenyképes növekedés nem, a várost sajnos nem „szédítette meg a versenyképes ajánlatok özöne”. Mindenek ellenére azonban kitartással és okos politizálással sikerült elnyerni a Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ megépítésének lehetőségét, amely különösen az Új Széchenyi Terv tükrében bizonyul nagy eredménynek. A három átfogó kitörési pont a tartalmas élet, a sikeres gazdasági működés általános feltételeinek javítására fókuszál: a sikeres munkavállalást és vállalkozást biztosító környezet megteremtését, a földrajzi adottságaink a természet adta környezet használatát segítő infrastruktúra fejlesztését, a lakókörnyezet minőségének javítását jelöli ki feladatként az országos fejlesztések részeként.

Vámspércs, mint a megye többi települése pályázati forráshoz akkor jut, ha az Észak-Alföldi Operatív Program Akcióterv (2011-2013) prioritásait megérti, és támogatja, a város célrendszerét a régió céljaihoz illeszti.

3.1. Kapcsolódás az Észak-Alföldi Operatív Program Akciótervhez (2011-2013)

3.1.1. prioritás: Regionális gazdaságfejlesztés

A prioritás támogatást nyújt kis- és középvállalkozások telephelyfejlesztéséhez. Támogatja a kis- és középvállalkozások együttműködését és a klaszterek kialakítását, valamint a szakképző intézmények és gazdasági szervezetek együttműködését. Tekintettel arra, hogy ez a forrás várhatóan csak 2011-ben lesz elérhető, a biogazdálkodás bevezetésére egy olyan klasztert kell létrehozni, amelynek a Debreceni Agrártudományi Egyetem is tagja. A prioritás hozzájárul a K+F eredmények gyakorlatba való átültetéséhez és támogat kísérleti jellegű fejlesztéseket, ezért pályázati forrás érhető el egy olyan klaszter létrehozásával, amelynek tagjai olyan helyi gazdálkodók, akik az egyetem tudásbázisára építenek. A pályázati forrással támogatott együttműködésekben résztvevő vállalatok árbevételének növekedésén keresztül új munkahelyek jönnek létre. A támogatásban részesített ipari parkok és ipari területek növekedésének kormányzati célkitűzésével egybevág, ha Vámospércsen az állatvásártéren, mint önkormányzati tulajdonú területen olyan mezőgazdaság fejlesztési inkubátorház épül, amely a biogazdák új vállalkozásainak ad beindító átmeneti otthont.

3.1.2. prioritás: Turisztikai célú fejlesztések

A prioritás támogatást nyújt az egészségturizmushoz, a természeti és környezeti értékek bemutatását elősegítő öko- és aktív turizmushoz, a kulturális és örökségturizmushoz, és rendezvényturizmushoz kapcsolódó infrastrukturális és szolgáltatás fejlesztésekhez. Támogatja a turisztikai attrakciókhoz illeszkedő szálláshelyek fejlesztését, szolgáltatási körének bővítését, valamint a régió turizmusát szolgáló helyi és térségi desztináció-menedzsment szervezetek létrehozását.

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtságának növekedése Vámospércsen az új szakorvosi rendelő szolgáltatásainak megjelenésével akkor várható, ha az itt rendelő országos hírnév debreceni szakorvosok praxisa szálláshelyekkel egészül ki. A szakorvosi rendelő mellé építhető kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák havonkénti százalékos megoszlásának relatív szórása turisztikai értelemben független a külső körülményektől, az időjárástól stb. Az 1.000 lakosra jutó vendégéjszakák számának relatív szórása települési szinten a kereskedelmi szálláshellyel Vámospércsen várhatóan kedvező statisztikai mutatót eredményez. A szakorvosi rendelő építésének megkezdésével együtt a megfelelő igényű szakorvosi gárda személyi építését is meg kell kezdeni, hogy a pályázat még ebben az évben határidőn belül benyújtható legyen.

Meglévő adottságok, programok:

- A város közigazgatási területén nagy kiterjedésű, vadakban gazdag erdőségek találhatóak. Belterületét minden irányban szőlő és gyümölcsstermő zártkertek veszik körül. Az ún. Körises és Bolya dűlők egy-egy része az ott előforduló aljnövényzet és

a ligetes, kocsányos tölgyes különlegessége miatt természetvédelmi oltalom alatt áll.

- Az állattartás egykori hagyományait folytatva ma többen a lótartásnak, azon belül is a sport- és versenylovak tartásának hódolnak.

- Előkészítés alatt áll az 1992 óta évenként megrendezésre kerülő Képzőművészeti - Alkotótáborban résztvevő festők, grafikusok munkáinak állandó kiállítása.

- Országos hírű az 1958-ban alakult Farkasvölgye Vadásztársaság, vadászterülete közel 12.000 hektár. A társaság tagjai fele-fele arányban helyi és környékbeli településeken élő vadászok, a taglétszám 62 fő. A vadászterületen jelentős az apróvadás állomány, de elsősorban az itt lévő őz és őzbak állomány vonzó a vendégvadászok és a külföldi vadászok számára. A vadásztársaság vadászházzal a 4 ágyas összkomfortos faházzal rendelkezik, amelyek a természetkedvelő látogatók számára is igénybe vehetők. Turisztikai cél lehet a fotópuskás vadászati túrák indítása is, ahol a „fegyver” az élőhelyismereten alapuló vadászat fényképezőgéppel.

- A Kőrises dűlőben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság szakmai irányítása mellett évente visszatérő jelleggel kerül megtartásra az általános iskolás gyermekek egy-két hetes természetvédelmi tábora. A táborban elsősorban helyi, debreceni gyerekek vesznek részt, de előfordul dunántúli táborozó is.

- „Vámospércs Város Önkormányzat tulajdonát képező civil közösségi Tájházat a Múlt és Jövő Egyesület működteti a Béke utca 35. szám alatt. E helyen rendezvényeket művészeti és képzőművészeti táborokat szervezünk. A tájszobához teljesen felszerelt konyha, zuhanyzó és egyéb mellékhelyiség biztosított, valamint 3 szobában szálláshely lehetőség összesen, 14 fekvőhellyel. A helyi és környező települések programjain túl, a szabad kapacitást felkínáljuk egész évben, főleg a turizmus számára költséghozzájárulás ellenében. (Forrás: Önkormányzat)”

Megjegyzések a városi turizmushoz:

- Határmenti település/fekvés (nincs kihasználva)
- Debrecen közelsége (nincs kihasználva)
- Város turisztikai infrastruktúrája alacsony színvonalú
- Városmarketing nem aktív, nem rendelkezik jelentős részeredményekkel sem pl. programszervezés területén, ha a jelenlegi programok nagy tömeget vonzanak, akkor miért nem tud erről senki pl. Debrecenben. A vidéki, falusi kisvárosi napok, programok jelenleg új reneszánszukat élik, még Debrecen mellett is, a debreceni nagy programokkal párhuzamosan.

Határátlépések a Hajdú-Bihar megyei átkelőhelyeken, 2006

Határátkelő	Ki- és belépések (személyforgalom)		Ebből			
			Magyarországra érkező külföldiek		külföldre utazó magyarok	
	száma összesen	az előző év =100,0	száma	az előző év =100,0	száma	az előző év =100,0
Ártánd (Bors) közúti	3 895 511	95,6	1 716 202	108,5	479 943	80,7
Biharkeresztes, vasúti	231 967	95,3	83 083	93,7	37 273	100,2
Nyírábrány, közúti	427 728	81,9	93 404	84,5	121 249	79,2
Nyírábrány, vasúti	37 470	123,2	13 154	123,2	5 708	132,6
Létavértes, közúti	129 820	128,8	39 810	150,5	28 617	107,9
Debrecen, légi	32 627	101,0	2 694	85,3	13 723	104,8
ÖSSZESEN	4 755 123	95,0	1 948 347	107,0	686 513	82,8

Forrás: KSH

A turizmus területén a fenti adottságok nem nevezhetők- kivéve vadászat-kivételesnek, inkább átlagosaknak vagy átlag alattinak. A turisztikai infrastruktúra nincs kiépítve, a falusi turizmus nem jelentős. A határmenti és Debrecen melletti fekvés nincs kihasználva.

3.1.3. prioritás: Közlekedési feltételek javítása

A prioritás keretében a társadalmi mobilitás környezettudatos fejlesztése érdekében támogatják az elsősorban a munkahelyek, térségi központok, közszolgáltatások és turisztikai attrakciók megközelíthetőségét szolgáló 4 és 5 számjegyű közutak, az önkormányzati bel- és külterületi utak, a hivatásforgalmú kerékpárutak fejlesztését, valamint a közösségi közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítását. Vámspércs Marinka Városközpont fejlesztéséhez elengedhetetlen az új központi városrészben az utak és a közművek kiépítése. A folyamat az új szakorvosi rendelő, azaz a Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központhoz vezető új út építésével kezdődött el, de gondolni kell a városrész további fejlesztésére, a központhoz funkcionálisan kapcsolt kereskedelmi szálláshely építésére, és a kistérségi középfokú szakképző központ építésére is. Az új városközpont megépítésével, a mikrotérségi központot közúton és tömegközlekedéssel 15/20/30 percen belül elérő lakosság számának növekedése várható.

Vámspércs kiváló közlekedés-földrajzi helyzetét bizonyítja, hogy naponta 13/12 érkező/induló vonat közlekedik a Debrecen-Nyírábrányi vonalon, s Debrecen felé 14 autóbuszjárat, Nyírácsád felé 13, Újléta-Létavértes felé 4, Bagamér-Álmosd felé 2, valamint Nyírábrány felé is napi 2 buszjárat szállítja az utasokat. Az eljutási idő a tömegközlekedési eszközökön viszonylag hosszú idő 40-50 perc Debrecenbe. Személygépkocsival a megyeszékhelyre a 48-as úton 15-20 perc alatt el lehet jutni, ez szintén megfelel a mobilitás követelményeinek. Ugyanakkor a nemzetközi kamionforgalom a 48-as utat nem használja, de a személygépkocsi forgalom a

határ megnyitása óta jelentősen megnőtt. Vámospércs közlekedési adottságai jók lennének, ha a 48-as főút kiszélesítése megtörténne. A tömegközlekedési eszközök gyakoriságát tekintve megfelelőek a megyeszékhely irányában.

Vámospércs adottságai és lehetőségei kiválóak ahhoz, hogy a térség integratív és fejlesztési centrumszerepe tovább fokozódjék. A magyar-román határ tényleges megnyitásával a 48-as főút forgalma, Debrecen szerepköre a határon átnyúló kapcsolatok terén, nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a térség és annak centruma a korábbiaknál erőteljesebb fejlődési dinamizmust érjen el. Ehhez a 48-as főút fejlesztése szükséges. Az út alapvető fontosságát, a román oldalon vezető Szatmárt-Nagyváraddal összekötő, a környék településeit feltáró 19-es út, és annak leágazásaként az Érmellék tájegységi központját, azaz Érmihályfalvát-Debrecennel összekötő szerepe támasztja alá.

A város intézményhálózata, gazdasági és humán erőforrása lehetővé teszi, hogy a település fokozott súllyal kapcsolódhasson be a hazai és nemzetközi települési vérkeringésbe, Hajdú-Bihar megye meghatározó vonzáscentrumává váljon. Az, hogy a megyei intézmények Debrecenben találhatóak, a terület közelsége okán lényegében hátrányt jelent a mikrotérség lakóinak. A 20km távolság, a gyenge minőségű, lassú közlekedésre alkalmas út, az intézmények és munkahelyek tömegközlekedési eszközökkel való elérése tekintetében meghaladja az 1,5 órát. A középfokú oktatás megvalósítása csökkentené az ingázók számát, erősítené a város mikrotérségi szerepét. Az új városközponti fejlesztéssel a közösségi közlekedést igénybe vevők számának növekedése várható.

Természetes ez nem jelenti azt, hogy az új városközpont fejlesztésével elhanyagolnánk a meglévő úthálózat karbantartását, vagy ne terveznénk a jelenleg burkolatlan utcák szilárd burkolattal való ellátását.

3.1.4. prioritás: Humán infrastruktúra fejlesztések

A prioritás támogatást nyújt az óvodai, alap- és középfokú oktatási intézmények épületeinek, a helyi szinten biztosítandó egészségügyi alapellátás szakellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció infrastrukturális fejlesztésére. A prioritás keretében támogatható továbbá elektronikus közigazgatás, az alap és nappali szociális és gyermekjóléti ellátás infrastrukturális fejlesztése.

Középfokú oktatás nincs, erre elsősorban a térség munkaügyi helyzetének javítása érdekében lenne szükség. A térség szempontjából szükséges lenne középfokú oktatási intézmény létrehozására, hogy bekapcsolódhasson a PHARE támogatást élvező programokba, szakmunkásképző iskolák CAS programjába továbbá, hogy rendszeresen részt vehessen a Világbank által kiírt ifjúsági szakképzés-korszerűsítési és egyéb programokban.

A minimális tudáskritériumoknak eleget nem tevő tanulók arányának csökkenése azokban az iskolákban ahol ezen tanulók aránya több mint 50% az iskolai szolgáltatások bővítésével, szaktantermek kialakításával, szemléltető eszközök vásárlásával, pedagógus képzésekkel érhető el. A fejlesztett nevelési-oktatási intézményekben tanuló diákok növekvő létszáma lehetőséget teremt a város

képzettségi mutatóinak növelésére, hatással van a munkanélküliség csökkentésére is.

A településen van óvodai ellátás, de említésre méltó, hogy a térségben legközelebb csak Nyíradonyban működtetnek bölcsődét. Az óvodai ellátás és általános iskolai oktatás a mikrotérség valamennyi településén megoldott, a lehetőségek szerint megfelelő szinten zajlik. Az óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára az óvoda felújítása, korszerűsítése, hőszigetelése, játékkellőmányaik újítása, az óvodai ellátásban részesülő gyermekek számarányának növekedését eredményezi.

A szociális ellátással elért lakosság számának növekedése és a minőségi járóbeteg szakellátásban ellátottak számának növekedése nagyban függ Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központban alkalmazott szakemberek munkájának színvonalától. Az intézmény fenntartása csak akkor térül meg, ha olyan szakorvosok kerülnek Vámospércsre, akik a hasonló jellegű debreceni szolgáltatásokkal szemben konkurenciát jelentenek. A fejlesztéssel érintett szakrendelések esetén a járóbeteg ellátáshoz kapcsolt szálláshely nemzetközi hírű praxisok kiépítését teszi lehetővé.

3.1.5. prioritás: Város- és térségfejlesztés

A prioritás támogatja leszakadó településrészek, városközpontok integrált fejlesztését, megvalósítását. A prioritáson belül támogatható 2000 LE alatti települések szennyvízkezelése, bel- és külterületi belvíz és csapadékvíz elleni védelem. Támogatható civil szervezetek működését szolgáló infrastrukturális fejlesztések. A rehabilitált terület komplex aktivitási mutatójának települési átlaghoz való közelítése

A támogatással érintett területen telephellyel rendelkező vállalkozások számának növekedése

3.1.5.1. Munka- és teljesítményalapú gazdaság

Az Új Széchenyi Tervben a nemzeti együttműködés rendszerének kormánya a vállalkozót a gazdaság és a közösség fejlődéséhez szükséges szövetségesnek tekinti, célja a vállalkozások sikeres működéséhez szükséges állami és közösségi környezet kialakítása. Az állam a vállalkozók adminisztratív terheinek lényeges csökkentését tűzte ki célul a közterhek (járulékok, adók) csökkentésével, és a működéssel kapcsolatos szabályok radikális egyszerűsítésével, a bürokrácia fokozatos leépítésével, az ügyintézés egyszerűsítésével, a munka alapú gazdaság és munkavégzés becsületének megteremtésével, a munkát terhelő adók csökkentésével, a teljesítmény nélkül szerezhető jövedelmek visszaszorításával. Vámospércs Önkormányzata partnerséggel működik közre a helyi kkv-k támogatásában, közös pályázással, segítő programokkal, vállalkozási inkubátorok létrehozásával. Az Új Széchenyi Tervben az állam által vállalt feladat a rugalmas és egyszerűsített munkavállalási formák általánossá tétele, a munkavállalást könnyítő közszolgáltatások (pl. bölcsőde, óvoda, közösségi közlekedés) és a munkaerő-piaci

igényekhez igazított képzési formák fejlesztése az önkormányzat segítő együttműködésével párosulva járulhat hozzá ahhoz, hogy a munkát vállalni képes emberek köre nagymértékben bővüljön.

Az Új Széchenyi Terv alapján a meglévő kis- és középvállalkozások fejlesztése mellett az újonnan megnyíló források, pályázati lehetőségek Vámspércs földrajzi, és humán erőforrásait lendületbe hozhatják. A *zöld energiaipari fejlesztések* (biomassza erőmű, termálkút hasznosítás, biogáz termelés a szennyvíziszapból) új munkahelyeket teremtenek csakúgy, mint az egészségipari fejlesztésekhez kapcsolódó tevékenységek. A *könnyűszerkezetes passzív „Filléres Házak építése”* projekt, bölcsőde építés, vagy a 4 generációs energiatudatos lakópark építés - amely idősothont is tartalmaz - éppúgy kapcsolódik az *épületenergetikai, épületminőségi programhoz*, mint a *„közhasznú bérlakás építési rendszerhez”* vagy a *„vállalati bérlakás” építési rendszerhez*. Újabb munkahelyeket teremt a *biogazdálkodással* előállított élelmiszerek termelése, gyógynövénytermesztés, vagy az energiatudatos termelés, és az erdőgazdálkodás. A Megyei Munkaügyi Központ Vámspércsi Kirendeltsége jelenleg is kiváló együttműködő partnere az önkormányzatnak, a helyi kis- és középvállalkozóknak.

A megvalósítani tervezett Élelmiszeripari- és Számítástechnikai Szakközépiskola helybe hozza középfokú képzést, csökkenti az elvándorlást, a 20km távolságban levő Debreceni Egyetem akkreditált tudásbázisát adhatja kihelyezett képzéssel azoknak a speciális szakterületeknek amelyek például a gyógynövények termesztéséhez, vagy a bio-élelmiszer előállításához szükségesek. A termelésnek így K+F alapon *„hozzáadott értéknövelő” tényezője* a „Pólus Program” keretében fejlesztett Debrecen-Egyetemváros. A képzéseken résztvevő vámspércsi emberek pedig a munkaerő piacon, a speciális képzésekkel előnyökhöz juthatnak az oktatási létesítmény megépítése esetén. Jelen gazdasági program írásával egyidőben indulnak az egészség prevenciós támogatott programok (jóga tanfolyam, bio-kertészeti mozgalom) amelyek a későbbi vállalkozások tudati elindítói lehetnek, a biogazdálkodás és az egészséges életmód csíráját elvethetik.

3.1.5.2. Tranzitgazdaság

Az Új Széchenyi Tervben a magyar gazdaság versenyképességének javítását segítheti elő az ország kiemelkedő földrajzi adottságait kihasználó közlekedési rendszer kiépítése. Olyan rendszert kell létrehozni, amely beépül az európai és a regionális integrált közlekedési hálózatokba, figyelembe veszi a környezeti és energetikai szempontokat, valamint technológiai színvonala közelít az európai élvonalhoz. Az intermodalitás elvének alkalmazásával, azaz a különböző közlekedési módok kombinált használatának ösztönzésével érhető el, hogy a különböző közlekedési rendszerek ne egymás rovására, hanem egymást kiegészítve működjenek. Mindehhez az alágazatközi koordináció szervezeti, finanszírozási és szabályozási feltételeinek megerősítésére van szükség. Az állam a kombinált szállítási módok versenyképessége érdekében az áruszállításban a már létező intermodális logisztikai központ-hálózat további bővítését és fejlesztését tervezi.

Vámospércs a tranzitgazdaság fejlesztése szempontjából is kedvező helyzetben van, és a 48-as főút fejlesztésével - mint Debrecen elővárosa - jelentős helyzeti előnyökhöz juthat. Románia sengeri övezethez való kapcsolódása elősegíti a Kárpát-medence Eurorégió létrejöttét. Az új régióban várható, hogy a Nagyvárad és Szatmárnémeti vonzaskörzetén kívül eső Érmellékre jelentős hatást gyakorol Debrecen. Az elővárosi közlekedés rendszerének kiépítésekor Érmihályfalvára is gondolni kell. Ne feledjük, hogy Vámospércs a történelmi sóút mentén fekszik félúton Érmihályfalva és Debrecen között, és Trianon előtt a 48-as főút jelentős közúti forgalommal rendelkezett. Románia Európai Unióhoz való kapcsolódása után az útvonal forgalma napról-napra növekszik, egyre többen választják Debrecen megközelítésének ezt a lehetőségét. A határnyitás után további forgalomnövekedéssel kell majd számolnunk, hiszen az Érmellék Trianon előtt Debrecen vonzaskörzetéhez tartozott. A térség ellátása szempontjából Vámospércs Debrecennek „előre tolt bástyája” lehet. Különleges figyelmet kell fordítani arra a tényre is, hogy a térség szociálisan ellátatlan, gazdaságilag pedig elmaradott fejlődésű az északi szatmárnémeti, és a déli nagyváradai vonzaskörzetű térségekhez képest. A Debreceni Helyközi Autóbusz Állomás Petőfi térre helyezését intermodális utascsomópont épül, az építendő komplexum egybeépül a Debreceni Nagyállomás épületével. Az elővárosi közlekedés szervezésekor a Debrecen-Érmellék vasútvonal tervezett fejlesztései Vámospércset, mint a vasútvonal mentén elhelyezkedő várost is figyelembe veszik.

Debrecen repülőtérrel is rendelkezik, és ez az intermodalitás szempontjából országosan is megkülönböztető figyelmet érdemel különösen akkor, ha magas hozzáadott értékű bio-élelmiszerek előállításáról, és gyors szállításáról beszélünk. Vámospércs gazdaságfejlesztési célkitűzései a bio-élelmiszerek előállítása, tartósítószer mentes feldolgozása, csomagolása, szállítása terén Debrecen különleges intermodalitásának fejlesztésével számol. Az élelmiszeripari inkubátor ház projektek mellett megfelelő logisztikai bázis kiépítése is szükséges Vámospércsen.

3.1.5.3. Otthonteremtés

Az életminőség meghatározó tényezője, a tevékeny emberek erőfeszítésének egyik fő célja a kényelmet és biztonságot adó otthon és az élhető lakókörnyezet megteremtése. Amennyiben az anyagi erejükhöz mértén megfelelő lakókörnyezetet biztosítani tudják az emberek, nemcsak a kellemes környezet javítja az élet minőségét, hanem a munkaszervezés, megtakarítás, hitelvállalás is vállalhatóbb és kiszámíthatóbb lesz. Kellemesebb körülmények között élhetünk nyugodtabban, ha a magyar lakáshelyzet anomáliái megoldódnak, amelyet elsősorban a kormányzati szinttől várunk. Jelenleg az emberek számára a lakás gyakran nemcsak cél, vagy fárasztó munkával megvalósított álom, hanem sokszor probléma, gond is. A magántulajdonú lakások fenntartása sok helyen nem megoldott. A lakás megtartása sok családtól a lehetőségeit meghaladó erőfeszítéseket kíván. Sokan kényszerülnek életüket évtizedekre meghatározó lakásvásárlásba fogni, mert a lakásbérlet jogilag nehézkes, a valódi otthont nyújtó bérlakás kevés. A magyar családok rezsiköltségét nagyban terheli, hogy a lakások fűtése, szigetelése nem elég korszerű.

Az Új Széchenyi Terv mindezen problémák megoldása érdekében a lakásfinanszírozás szabályozási problémáinak megoldására, a lakásbérlet és bérbeadást perspektivikussá tevő környezet megteremtésére tesz kísérletet. Össze kívánja kapcsolni a lakástámogatásokat a gyermekvállalással, a jövedelemadózással, az energiahatékonysággal, a minőségi és legális építéssel annak szem előtt tartásával, hogy ne teremtünk a következő generációk számára újabb megoldandó problémákat.

Vámospércs város „Új utakra Vámospércs” Integrált Városfejlesztési Stratégiájában kitörési pontként szerepel, hogy lakóparkok építésével növekedjen elővárosi szerepköre Debrecennel. A cél nem olyan alvóváros létrehozása, mint amilyenek az elmúlt két évtizedben Budapest körül keletkeztek hanem az, hogy elővárosi szerepkörében Debrecen előretolt bástyájaként, teljes és komplex szolgáltatás nyújtására legyen alkalmas a nagyváros szomszédságában.

Gazdasági programunkban jövőképet kívánunk adni a következő két évtizedre. Ennek középpontjába két egyszerű célt helyezünk: városunkban a legtöbb ember úgy érezze, hogy itt a legjobb élni és vállalkozást működtetni. A foglalkoztatás bővítésével és a gazdasági növekedés gyorsításával teremtünk fenntartható egyensúlyt, érjük el a gazdasági fejlettség és az életszínvonal, életminőség magas, végső soron uniós szintre való felzárkóztatását. A gazdaság talpra állítása az üzleti étellel kötött szövetségen alapulhat, mert új munkahelyeket csak az üzleti szektor tud teremteni, az állam segíthet, de nem léphet az üzleti szektor helyére a munkahelyteremtésben. A következő hónapok feladata, hogy a gazdaság szereplőivel együttműködve úgy kezdjük el végrehajtani elképzeléseinket, úgy csatlakozzunk az Új Széchenyi Tervhez, hogy *Vámospércs és a magyar gazdaság egészének terve lehessen.*

4.1. Kapcsolódás az országos kitörési pontokhoz

4.1.1.1. Az egészségipar, mint kitörési pont Vámospércsen

Az egészségipar magába foglalja a gyógyító-megelőző és rehabilitációs szolgáltatásokat, a kiszolgáló- és háttérágazatokat, az ezeket megalapozó kutatásokat, az egészségtudatos életmódhoz kapcsolódó termékek gyártását és forgalmazását. Ez az ágazat az egyik legígéretesebb lehetőség az országos kitörési pontok között. Jelentőségét meghatározzák kapcsolódásai a gazdaság szinte minden területéhez, a kedvező természeti adottságok, a felhalmozott szellemi tőke és az egyre nyitottabbá váló nemzetközi piac. A gyógy- és termálturizmus fejlesztése már az első Széchenyi Terv turizmusfejlesztési programjának is egyik legsikeresebb része volt. Az egészségipar valamennyi nemzetgazdasági prioritásnak megfelel, mivel igen innovatív és kutatásigényes területei vannak, jelentős a még részben kihasználatlan külpiazi lehetősége és igen komoly, tovább bővíthető munkaerő-bázissal rendelkezik.

Térségünkben a Debreceni Egyetem Orvos Egészségügyi Centruma és a TEVA Gyógyszergyár meghatározó zászlóshajó szerepkörrel bírnak, olyan meghatározó hálózati csomópontok, amely mögé városunk felsorakozhat a gazdasági céljaiknak megfelelő háttérparral. Az egészségipar kitörési pontként akkor tud funkcionálni,

ha megfelelő, fizetőképes kereslet lesz termékei és szolgáltatásai iránt. Bármely tevékenység akkor működőképes, ha valamely kialakult hálózathoz csatlakozik. A külföldi és a hazai keresletre egyaránt számítani kell, mint ahogyan ez bebizonyosodott a korábbi egészségturisztikai fejlesztések esetében is, de ez csak akkor lehetséges, ha felkutadjuk a megfelelő hálózatot, amelyhez csatlakozunk. A fejlődés lehetősége, hogy önmagunk is válhatunk a fejlődésben hálózati gócponttá, ha mindezt ügyesen hajtjuk végre, ha elhisszük magunkról és tudatosítjuk, hogy Vámspércs igenis lehet bio-város, mert minden természeti erőforrás a rendelkezésére áll, és az emberi erőforrást mi magunk tehetjük mellé! Először segítsünk magunkon és higgyünk abban, hogy az Új Széchenyi Terv kövezi az utat amelyen járni kívánunk!

4.1.1.2. A program célja, várható eredményei

Az Új Széchenyi Terv komplex Egészségipari Programja egyrészt hazánk termálvíz-készletének, geotermikus adottságainak jobb, hatékonyabb kihasználását célozza meg, másrészt - ezzel összefüggésben - az egészséget szolgáló termelő és szolgáltató iparágakat kapcsolja rendszerbe. Vámspércs ebből a szempontból remekül áll, ki kell mondani, hogy „kincsekkel” rendelkezünk. Először is saját CH kutunk van, amelyet termálvíz kúttá lehet alakítani, másrészt városunkban Kistérségi Egészségügyi Szakellátó központ épül, a várost körülvevő nagy kiterjedésű erdő is „kincset rejt”, egészség-turisztikai, értelemben is. Az egészségipar résziparágainak többsége a termelés vagy a szolgáltatás kibocsátását növeli, tehát a program sikeres megvalósulása az ország versenyképességét fogja növelni, és jelentős foglalkoztatási többletet eredményez. Az egészségipar fejlesztése egy olyan „nemzeti ipar” kifejlesztését tűzte ki célul, mely összetéveszthetetlenül jellemző hazánkra, és amellyel kapcsolatban olyan természeti és humán adottságokkal rendelkezünk, melyek stratégiai előnyt biztosíthatnak számunkra. Az egészségiparhoz kapcsolódó résziparágak között erős szinergiák mutathatók ki. Csak rajtunk, az ügyességünkön és a szervezőképességünkön múlik, hogy kapcsolódunk-e, és milyen módon ahhoz az iparágához, amelytől a kormányprogram Magyarország hosszútávú sikerét várja.

A program a magyar gazdaságnak egyedi profilt ad, sok új munkahelyet hoz létre, számottevő jövedelmet termel, így növeli a nemzeti összterméket. Akkor járunk jól, ha résziparágak szinergiájára építjük Vámspércs gazdaságfejlesztési stratégiáját. Bármely, az országos egészségipari fejlesztéshez kapcsolódó fejlesztés ami európai, vagy globális hálózatokhoz kapcsolódik a város egycélú fejlődését segíti és a programelemek szinte mindegyikére gerjesztő hatással van.

Ha a Széchenyi terv jövőképe szerint Magyarország 10 év múlva Európa első számú termál- és gyógyvízre épülő egészségturisztikai desztinációja, illetve egészségipari országa lesz, és sikerül megvalósítani hazánk tartós versenyképességének javítását, a GDP növelését, a programban érintett iparágak összekapcsolását egy országos termál-egészségipari klaszterré, akkor a programhoz kapcsolódó Vámspércs a debreceni tudásbázist felhasználva a fejlesztések egyik kis motorjaként működhet. A vámspércsi CH-kút átalakításával felhasználható termálvíz hasznosítható. Ezáltal hosszútávon nem csak a Kistérségi Egészségügyi Szakellátó Központ és a hozzá kapcsolt kereskedelmi szálláshely

szolgáltatás profilja bővíthet balneológiai szolgáltatással, hanem kialakíthatók összefüggő növényházi termelőegységek, és a műszaki park modernizációja, megújuló energiaforrások használata is lehetséges. A hazai gyógyszergyártás „consumer health” profiljának erősítése a gyógynövénytermesztésben realizálható.

A biotermelés során országos célkitűzéssel összhangban a diverzifikáció jegyében, kisebb termelőegységek változatos, de összehangolt termelési programja esélyt ad a mezőgazdasági termelésnek a városban. A torma-termelés hagyományai megteremtették az alapját Vámospércsen a speciális növények termesztésének. Bár nem ismerjük még pontosan a talált termásvíz összetételét, de még az is elképzelhető, hogy a víz ásványtartalmától függően, arra alapozva akár ígéretes ásványvízpalackozó cég belföldi és nemzetközi piacra lépése is előfordulhat, vagy gyógyvíz alapú gyógyászati és wellness termékek is gyárthatók. Ezzel kapcsolatban az első lépéseket kell megtenni, és adódnak a következő lépések. **A kút megnyitása elsődleges prioritás!**

Szükséges háttérparágak fejlesztései:

- 1. Építőipar:** speciális szakismerettel és tapasztalattal rendelkező tervező és kivitelező vállalat létrejötte, mely alkalmas a bio-város image megteremtéséhez szüksége piac kiszolgálására. A tervező vállalat komplex szaktudásával nem csak az építészeti tervezéssel - pl: energiahatékony passzív házak, várostervezési feladatok, ingatlanfejlesztések - tervezésére legyen alkalmas, hanem képes legyen a gazdasági fejlesztési stratégia folyamatainak kezdeményezésére is tekintettel arra, hogy a gazdasági fejlesztés folyamatában egy személynek vagy szervezetnek el kell vállalnia a vezető szerepet. Általában, bár nem minden esetben, ez úgy történik, hogy az önkormányzat egy újonnan alakult, vagy már létező részlegére osztja ki ezt a feladatot. Néhány városban pedig egy helyi gazdaságfejlesztő ügynökséget állítottak fel, mely független, vagy fél-független intézményként működik. Néhány helyen pedig jogi személyiségű céget hoztak létre e célból. Korlátozott forrásokkal rendelkező önkormányzatok kevésbé ambiciózus stáb felállításával kezdhetik. Vámospércsen a Kistérségi Járóbeteg Ellátó Központ Nonprofit KFT a központ megépítéséig kezdeményezője lehet a feladatnak, a központ megépítése során megfelelő szakembergárdát állíthat fel, amely a további gazdaságfejlesztési feladatokat a központ felépítése után a nonprofit kft-ből kiválva, az önkormányzattal közösen viheti tovább. A fejlesztési stáb a városgazdálkodási városüzemeltetési és műszaki tervezőkön túl gazdasági tervezőkből, jogászokból, pénzügyi és környezetvédelmi szakemberekből, szakértőkből, kutatókból, kommunikációs szakemberekből, stb., fog idővel összeállni, akik részt tudnak venni a település gazdasági, természeti és szociális fejlesztésében. A fejlesztésekhez szükséges szakemberek munkájukat egy-egy adott feladat elvégzésére irányított eseti megbízás alapján végezhetik, azonban a városfejlesztési feladatok ellátására, a gazdaságfejlesztési stratégia végrehajtására néhány főből álló állandó foglalkoztatású tagokból álló munkacsoport létrehozására van szükség. Mivel a munkacsoport széles tevékenységi kört ölel fel és gazdag kapcsolatrendszerrel kell kialakítania a magán- és az állami szektorral, nagyon

fontos, hogy a munkacsoportnak igazán lojális és hozzáértő vezetése és tagjai legyenek.

- 2. Informatika:** A város gazdasági életének szempontjából alapvető fontosságú az információs hálózatokhoz történő high-tech szinten tartott kapcsolódás, a professzionális adatbázisok és egymással kompatibilis rendszerek kiépítése, a szereplők speciális szoftver igényeinek kielégítése.
- 3. Az oktatás-képzés:** az országos és helyi elvárásoknak megfelelés, a fenti magas hozzáadott értékű iparágak munkaerő-piaci igényeinek megfelelő, magas színvonalú, nemzetközileg is versenyképes oktatás Vámspércs számára akkor eredményes, ha közvetlenül kapcsolódik a helyben fejleszteni kívánt vállalkozásokhoz. A fiatalok elvándorlásának csökkenése, az ország népességmegtartó ereje csak akkor válik realitássá, ha a képzések az adott helyen találkoznak a munkáltatók érdekeivel. A „Vámspércs bio-város” jövőkép a gazdasági szereplők szinergiája a tervezett középfokú képzés létrehozását magától generálja. A Pólus Program keretéből fejlesztett Debrecen biztosítja a felsőfokú képzésű munkaerőket, azonban a középfokú képzettségű szakemberek hiánya Vámspércsen akadályozója lehet a fejlődésnek. A munkanélküliség elleni hatékony intézkedések sorában az esti jellegű középfokú képzés megszervezése a leghatékonyabb eszköz. A városban elsősorban a kkv szektor fejlődése jelentheti az egyetlen esélyt tekintettel arra, hogy ezen a vidéken nem telepedtek meg multik, és megjelenésük a közelmúlt tendenciáit megítélve a közeljövőben sem várható. A helyi gazdaság jellegzetességeinek ismerete kulcsfontosságú a helyi szereplők számára. Az önkormányzat tanfolyamokkal, ismeretterjesztéssel, vállalkozói tréningek tartásával, olyan programok további szervezésével segítheti a vállalkozások beindítását, melyek a gazdálkodás alapjairól tartanak útmutatást és eligazítást (pl. könyvelői és marketing ismeretekről), hogy a vállalkozásoknak nagyobb esélye legyen a sikerre.
- 4. Üzleti inkubátorok:** Egy olyan gazdasági fejlődést elősegítő eszköz, melyet elsősorban arra dolgoztak ki, hogy előremozdítsa egy településen új vállalkozások létrejöttét egy bizonyos épületen vagy területen belül. Az üzleti inkubátorok különböző támogató szolgáltatásokkal segítik elő az üzleti élet előmozdítását, mint pl. a fejlődő vállalkozások adminisztratív segítségével, marketing tervek kidolgozásával, menedzsment képességek fejlesztésével, tőkeszerzéssel, és egyéb specializált szolgáltatások biztosításával. Továbbá rugalmasan bérelhető területeket kínálnak, ahol meg lehet osztani a felszerelést és az adminisztratív szolgáltatásokat a központilag fenntartott munkahelyeken. Tekintettel arra, hogy az egészségipari fejlesztéssel az egyes ipari szegmensekben teljesen új területek képződnek, a vállalkozások beindításához állami-önkormányzati segítség szükséges. Élni kell azokkal a pályázati lehetőségekkel amelyek inkubátor projektek létrehozására irányulnak. Erre a célra önkormányzati tulajdonú célterületeket kell kijelölni, például a volt állatvásártér területét. A Vámspércsi Integrált Városfejlesztési Stratégia megadja a

helyeket, lehatárolja a területeket amelyek akcióterületekként számba vehetők.

- 5. Kutatás-fejlesztés:** A Debreceni Egyetem a kutatási eredmények előállítása terén élenjáró. Elsősorban az agráriparban a bio-élelmiszerek előállítása terén a kutatási eredmények gazdasági haszonná történő konvertálására esély mutatkozik. A vámospércsi gazdálkodók beszállítói lehetnek az egészségiparnak, ha az Agrártudományi Centrum kutatási+fejlesztési együttműködés terén lehetőségeket lát a városban. Kapcsolatteremtési segítséggel a őshonos vállalkozások mellé a vállalkozásra hajlamos ám jelenleg munkanélküli lakosságot őstermelőként be lehet vonni abba a hálózatba, amelynek kereteit az önkormányzat megszervezheti az egészségipari kereskedelmi hálózati gócpontok megtalálásával, a gyógyszeriparban, a kozmetikai iparágakban, a bio-élelmiszer feldolgozásban és kereskedelemben stb. A fennálló pénzhiány megszüntetésében, a pályázatok figyelésével, megírásával szintén segítséget nyújthat az önkormányzat.

Vámospércs a természeti erőforrásokat tekintve rendkívül gazdag, ám az erőforrásokból származó előnyök eddig csak igen gyengén voltak hatással a gazdaság fejlődésére. A kiaknázatlan erőforrások nem pozicionáltak kellőképpen a várost, mert egyrészt az általános gazdasági környezet nem adott kitérési lehetőségeket, másrészt nem állt rendelkezésre olyan management aki az erőforrásokat felmérte volna, és megszervezte volna azok hasznosítását. Az erdőgazdálkodás és a vadászat mellett a gyenge minőségű termőföldek műveléséből származó elégtelen jövedelmezőség kilátástalan helyzeteket teremtett a családok számára, a városban működő néhány kkv pedig nem tudja ellensúlyozni a mezőgazdaság elégtelen működéséből adódó gondokat. Jelenleg a munkaképes lakosság több mint 80%-a nem talál munkát Vámospércsen, a munkanélküliség meghaladja a 20%-ot 60% pedig Debrecenben talál munkahelyet.

4.1.1.3. Pozicionális irányok

Vámospércs számára az Új Széchenyi terv tükrében két - egymást nem kizáró - pozicionálási irány lehetséges:

Az egyik pozicionális irány abból a természeti erőforrásból adódik, hogy a város Magyarország legnagyobb kiterjedésű erdőfelületének kellős közepén helyezkedik el. Az erdőgazdasági hulladékok, gyomfák feldolgozásából tűzifa apríték (erdei lágy v. keménylombos erdőkől előállítva, fűrészüzemi hulladékokból, illetve lágyfa-**energiaültetvényekből** (például **nyárfa**) előállítva, vagy gyenge minőségű termőtalajon **energiafű** termesztéséből megújuló energiaforrás keletkezik. Biomassza erőmű gazdaságos üzemeltetésére ad lehetőséget. Az energiafű-fajták gyors növéssű, igen magasra (2-3 méterre) megnövő fűfélék. Könnyen arathatók és száradás után a búzaszalmához hasonló eltüzelhető szalmas anyagot adnak. A hazánkban az utóbbi években nagyon népszerűvé

váló energianövény tüzelésének legfőbb problémája, hogy a gyors növekedése érdekében olyan agresszív vegyületeket is magába épít, melyek a tüzeléskor korrodálják a tüzelőberendezést, illetve szennyezik a légkört. Ez akadályozza az ipari méretű elterjedését. Tekintettel a gyors növekedésre, biológusok gyakran figyelmeztetnek az energiafűvel kapcsolatban a nagymértékű elterjedés veszélyeire, emlékeztetve a parlagfű-jelenségre. Egy ilyen erőmű megépítését alaposan kell megtervezni és előkészíteni részletes környezetvédelmi hatástanulmányokat kell készíteni és ennek függvényében kell megvizsgálni e pozicionális irányt. Az erdőgazdasági hulladék, mint fűtőközeg környezetvédelmileg jóval kedvezőbb adottságú, de újratermelődése lassúbb mint az energiafűnek. Az energiafű termelése viszont új megélhetést jelenthet a mezőgazdaságban. Mindezek mellett a mezőgazdaság fejlesztésében inkább a bio-termelés ösztönzése felé kívánunk elindulni és az energiafű termelés lehetőségét meghagyjuk az erdőben szegényebb vidékek energiaforrásának.

Az egészségipar ideális pozicionálási alap az Új Széchenyi Tervbe illeszkedően Vámospércs számára is, mert:

- az országos kitörési pontokhoz kapcsolódóan tartósan növekvő, a világban is folyamatosan felértékelődő piachoz juthat
- megfelelőek a város adottságai (erdő), létező és ismert előzményei vannak (pl. a tormatermelés terén)
- pozitív képpel, pozitív attitűddel pozicionálja a várost,
- a tudásalapú társadalomban felértékelődik a tudás hordozója és alkalmazója, az élőkommunikáció, melynek „karbantartását” szintén meg kell oldani, a „pólus program” kereteiből fejlesztett Debrecen, mint tudásbázis segítségével
- az egészségipar eredményei visszahatnak nem csak Vámospércs lakosságának egészségi állapotára, de biovárosként Debrecen és a régió területén élő lakosokra is és ezzel az ország egyik legfontosabb problémájára ad választ és növeli a gazdaság teljesítőképességét
- jövőképet ad a morálisan lecsúszott városi rétegeknek, a szétesett egészségügyi ágazatnak, segíti a szervezeti-mentális újraépítést.

4.1.1.4. Adottságok, hagyományok, amikre építhetünk

Az adottságokat tekintve Vámospércs olyan terület, amely megfelelnek a geopolitikai adottságoknak, és amely területeken megfelelő szakértelemmel, ismerettel a debreceni felsőoktatási intézmények nemzetközileg ismert hagyományával rendelkezünk. A debreceni tudásbázisra épített egészségipar tipikusan ilyen:

- anyag-, energia- és importanyag-igényessége a nemzetgazdasági átlagnál alacsonyabb,
- megfelelő felkészültséggel, tudással, és - az utóbbi évek elbizonytalanodása ellenére - a közeli nagyvárosban megfelelő mennyiségű, igen jól képzett szakember áll rendelkezésre
- kiemelkedően jók a hagyományaink, referenciáink, ismertségünk a területen

- A debreceni egészségügy, az ezzel kapcsolatos kutatások, személyiségek világszinten ismertek, de az egészségipar más területein is kiemelkedően jó referenciáink vannak.

Néhány példa:

- A Debreceni Orvostudományi Egyetem nagy egyéniségei nemzetközileg is ismertek;
- A Debreceni Agrártudományi Egyetem nagy egyéniségei nemzetközileg szintén ismertek;
- Kiválóak a magyar kutatási eredmények, és igen jó a kutatási háttér az élettudományok területén, a genomikától az info-bionikáig számos területet említve;
- A szakmai és tudományos közvélemény elismeri a fenti intézmények kutató munkáját
- Jók a pozícióink az egészségiparban, a debreceni BIOGAL, majd később a TEVA gyógyszergyártás nagy tradíciójú, nemzetközileg is ismert, a térségben még mindig vezetőnek számított.
- Az orvosképzés piacán ma Debrecen jelentős pozíciót foglal el, ez megalapozhatja Vámospércsi egészségügy jó hírnevét is, folyamatosan friss, jó referenciát ad a kutatások alkalmazási lehetőségéhez, ha Vámospércs területet biztosít az alkalmazáshoz, és ezzel a debreceni egészségügy szakmai színvonaláról, teljesítményéről is referenciaként működhet.
- Vámospércs a meglévő CH-próbakút átalakításával, hozzájuthat ahhoz az országos és egyedülálló gyógyvízkészlethez, aminek segítségével a szakorvosi rendelő szolgáltatásai egy későbbi ütemben balneológiával bővíthetők. A gyógyvízre alapozott gyógy-idegenforgalomban, a gyógytényezőkre alapozott rehabilitációban a Hajdúszoboszló és Debrecen élen jár, komoly híre és hagyományai vannak, és az ezzel kapcsolatos létesítmények is ismertek a világban. Joggal vethető fel a kérdés, hogy e két város tözsomszédságában Vámospércsnek milyen szerepe lehet az egészségiparnak ezen a területén? Nos elég csak a világ néhány turisztikai célterületét említenünk ahhoz, hogy megértsük Vámospércs balneológiai pozícióját. Las-Vegas úgy vált az amerikai szerencsejáték és szórakoztatóipar központjává, hogy nem csupán egyetlen szálloda települt oda, hanem az azonos szolgáltatásokat nyújtó szállodák sokasága. Vagy ha említem Prágában az azonos szolgáltatásokat nyújtó sörözők sokaságát rögtön láthatjuk, hogy az egyes területek csak akkor válhatnak világviszonylatban ismertté és európai vagy világviszonylatban turisztikai célterületté, ha azonos területeken azonos szolgáltatások olyan mértékben koncentrálnak és sűrűsödnek, amelyek az egész régió számára jelentenek hírnevet. Ha az egészség prevenció alapjának a természettel együtt élő egészséges ember, és emberi környezet kialakítását tűzi ki a város céljául, és a fejlesztés legfőbb célja a példaadás, akkor a bioélelmiszerek termelését, a biogazdálkodást is nyugodtan belevehetjük, a megújuló zöld energia hasznosításával, az energiatudatos házépítéssel a kívánatos városimázsba. Ez a városimázs az egészségipari szolgáltatásokkal együtt teheti turisztikai célterületté Vámospércset. A termálkút hasznosítása

pedig a megye balneológiai funkciósűrűségének növelésével a régió turisztikai vonzerejének növekedéséhez járul hozzá.

- Ha mindehhez hozzávesszük, hogy Magyarországon nő az orvosi szolgáltatásokra alapozott turizmus szerepe és a wellness turizmus dinamikusan fejlődő, már létező infrastruktúrájú ágazat és Magyarország kezdi felismerni a hozzáadott egészségügyi szolgáltatások jelentőségét, akkor Vámspércs - adottságait figyelembe véve - ebbe a húzóágazatba nyugodtan kapaszkodhat, van mire építenünk, alapoznunk.

4.1.1.5. Az egészségipar pozitív képpel pozicionálja Vámspércset

Nem mindegy, hogy a város pozicionálása milyen attitűdhöz, fogalomrendszerhez kapcsolja Vámspércs nevét. *Az egészség egy pozitív hívószó, ami általában pozitív kontextusba helyezheti a várost*, más területeken is előnyt szerezve ezáltal. Az egészség marketing értéke az utóbbi években felértékelődött, és az országképben az utóbbi években általában felértékelődtek a „zöld”, vagy az étellel, az egészséggel kapcsolatos elemek is, és az Új Széchenyi terv által remélhetőleg ez a felértékelődés még az eddigieknél is erősebb tendencia lesz. Más megközelítésben: *az egészségügy a társadalmi infrastruktúra része*. Egy fejlett egészségügyi rendszer léte ugyanúgy lehet szempont egy K+F beruházás, egy logisztikai központ elhelyezésénél, mint a hagyományos infrastruktúra (közlekedés, kommunikáció stb.).

4.1.2. Egészségturizmus

4.1.2.1. Az egészségturizmus két ága: a gyógyvízre épülő és az orvosi szolgáltatásokra alapozott egészségturizmus

Az Új Széchenyi Terv kiemeli, hogy az egészségturizmus egy tartósan fejlődő, folyamatosan bővülő piac lesz a világon, és Európában ennek a piacnak a további bővülése várható. Ezen a dinamikusan fejlődő piacon Magyarország jó startpozíciókkal rendelkezik. Ugyanakkor a globális piacfejlődés – a magyar sajátosságok miatt – nem feltétlenül jelent automatikus, arányos fejlődést a magyar piacon is. Magyarország jelenlegi piaci előnyei ugyanis olyan tényezőkre alapozottak, amelyek *önmagukban nem garantálják* a piac további arányos, automatikus fejlődését. A magyar gyógyturizmus klasszikus ága, deklarált zászlóshajója a gyógyvízre alapozott gyógyturizmus. A gyógyturizmusban a külpiacok tekintetében a megújított szemléletű gyógyturizmus fejlesztése jelenti a reális jövőképet: a gyógyvíz önmagában (hozzáadott szakmai és turisztikai szolgáltatások nélkül) nem marad tartósan piacképes, a gyógyvíz hasznosításában a minél szélesebb spektrumú, szakmai tartalmában és a kiszolgáló létesítményekben a magas színvonalú komplex szolgáltatások fejlesztése lesz a kulcs.

Azonban a forráshiányos Magyarországon az Új Széchenyi Terv által megnyíló források felhasználása csak akkor lesz hatékony, ha a forráselosztás egy-egy térségben tervszerűvé válik. A tervszerűség csak akkor valósulhat meg, ha az

ország minden egyes térsége önálló stratégiai programmal rendelkezik, amely az egyes települések stratégiai programját integrálja. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy minden egyes településnek olyan stratégiai programmal kellene rendelkeznie, amelyet a saját térségében levő településekkel egyeztet, véleményeket ütköztet, amelyet társadalmi vitára bocsáthat a civil szervezetek, helyi vállalkozók, és a lakosság köreiben. Az egyes települések így kialakult stratégiája része lehet a térség stratégiájának, és ebből épülhet fel, alakulhat a megyei stratégia. Mindez pedig az országos stratégia az Új Széchenyi Terv, az abban vállalt szerepkör szerint lehet eredményes. A területhasználatok, és a szabályozás alapjai az OTRT, az MTRT, és ezek függvényében az egyes települések Rendezési Terveiben megtalálhatók. Az Új Széchenyi Terv sikere a területfejlesztési tervek sikerén, és a kistérségi integrált fejlesztési stratégiák megalapozottságán múlik. Sajnos Magyarországon a kistérségek társulásaiban a józan ész helyett alapvetően politikai szempontok domináltak a megalakuláskor. Ezért a kistérségek nagyrészt -néhány kivételtől eltekintve - statisztikai szintű társulások maradtak csupán, és nem válhattak igazi hajtó motorjává egy-egy valódi térségnek. A földrajzi és a gazdasági terek a legtöbb esetben nem fedik egymást, nem tükröznek valós érdekközösségeket, aránytalan torzulások mutatkoznak a jelenlegi kistérségi rendszerben. A kistérségek településeinek felsorolása mellett még az OTRT-ben sem találjuk meg a kistérségek területi lehatárolását és ez azért nem véletlen, mert be kell látnunk, hogy a mai kistérségi rendszer egyszerűen nem működőképes, ennek okán a kistérségi területi szabályozásoknak értelme sincs, pedig ez lenne az alapkövetelmény. Az egyetlen esély az újraszervezés, amely a hagyományokat követve a járások újraszervezése lenne, a kistérségi székhelyek helyett járási székhelyek felállításával. A járások megyéhez igazított integrált fejlesztési stratégiái tervezhetővé tennék egy-egy régió fejlesztéseit, összehangolná az egyes települések fejlesztési érdekeit, eredménnyel ütköztethetné az érdekeket, véleményeket társadalmi elismertséget és közmegegyezést eredményezve.

Vámospércs gazdaságfejlesztési stratégiájának sikere sokkal inkább múlik a Debrecenrel kialakított kapcsolaton, mint Hajdúhadházzal, a kistérségi központtal kialakított térségi kapcsolaton. Vámospércs sikere azon múlik, hogy Debrecenrel, a megyei intézményekkel, a Debreceni Egyetemmel milyen kapcsolatot épít. A fejlődés dinamikájának kulcsa a politikai eszközök igénybevételén keresztül az egyes önálló jogkörű felsőoktatási intézményekkel alakított kapcsolatok minőségének erősítése. A tudásbázis használata az egyéni kapcsolatokon túl az új debreceni akreditációjú vámospércsi középfokú szakképzés megszervezésével lehetséges. Ennek első lépéseként meg kell keresni azokat a nemzetközi hírű debreceni szakembereket, akik segíteni tudják Vámospércset a gazdasági stratégiafejlesztési célok elérésében.

4.1.2.2. Vámospércs helyzete és lehetőségei

Magyarország kiváló természeti (hidrogeológiai) adottságainak köszönhetően Európa egészségturisztikai nagyhatalmai között foglal helyet. Földterületünk 80 százaléka alatt termálvíz bújlik meg. A Kárpát-medence felszín alatti vizei - a világon egyedülálló módon - egyszerre magas hőmérsékletűek, és magas ásványi anyag tartalmúak. Vámospércsen még nem tudjuk, hogy a talált termálvíz milyen

„csodákra képes”, de megtalálható az a sajátos jelleg, amely balneológiai jelentőséggel bírhat. Ezen a dinamikusan fejlődő piacon Magyarország jó startpozíciókkal rendelkezik, Vámspércs azonban kénytelen olyan tényezőkre alapozni, amelyek önmagukban nem garantálják a piac további arányos fejlődését, ezért a CH-kút termálkúttá való átépítése mellett, az egészségturizmus más ágazatainak fejlesztésében is gondolkodni kell.

A hagyományos gyógytényezőkre – elsősorban gyógyvízre – épülő, és az abból kinövő „vízbázisú” egészségturizmus területi megjelenése a termálkút függvénye és az, hogy a vámspércsi erdők közepén a gyógyfürdők, gyógyszállók, szakosodott egészségügyi intézmények, valamint a létesítésükhöz szükséges infrastruktúra is megépüljön minden bizonnyal várni kell. Először a termálkút épüljön meg, és haladjunk inkább az „előbb fogjuk meg, és csak azután kopasszuk” népi elv mentén.

Az orvosi szolgáltatásokra épülő gyógyturizmus azonban az épülő szakorvosi rendelő kapcsán kiváló lehetőségeket rejt. Magyarország az orvosi szolgáltatások piacán egyes területeken ma igen jól pozicionált, így egyes területeken (pl. fogászat, esztétikai sebészet) Európában a piacvezetők között vagyunk. Vámspércsen a szakorvosi rendelő jelenleg is otthont fog nyújtani a gyógyító szakágaknak és az orvosi ellátás minősége hozhat eredményt. A megfelelő szakorvos személyes híre is jelenthet egészségturisztikai vonzerőt akkor, ha a város egyéb szolgáltatásokat is hozzá tud rendelni a kiváló szakorvosi ellátáshoz.

Az egészségturizmus területén a vezető szolgáltatók két nagy csoportba oszthatók:

- árelőny miatt preferált
- minőségelőny és hiánypótlás miatt preferált

Az egészségturizmus – mindkét ága – a világ dinamikusan fejlődő ágazata, és ez a piac a külső determinációk miatt garantáltan tartósan bővülni fog. Magyarország ezen a piacon igen jó pozíciókkal rendelkezik, ugyanakkor a piaci pozíció őrzése fejlesztéseket és szemléletváltást igényel. Turisztikai szolgáltatás csak szálláshely bővítő beruházással képzelhető el. Az egynapos sebészeti ellátáshoz, és a többi szakorvosi ellátáshoz is szálláshelyek építése szükséges. A szálláshelyek építéséhez piackutatás szükséges, és a piackutatási tevékenységbe be kell vonni azt a szakorvost, aki majd a szakorvosi rendelőben praxist fog építeni. Ha szálláshely építő beruházást csatolunk az épülő szakorvosi rendelő mellé, akkor megtalálhatjuk azt a kiváló szakorvost is, aki erre igényt tart, aki egészségturisztikai vonzerővel rendelkezik. Természetesen ebből ismét a város lakosai járnak a legjobban, hiszen a szakorvosi ellátás területén a „legjobb fejeket” hozhatjuk a városba. A lényeg az, hogy az egynapos ellátás tekintetében a debreceni intézményekhez képest más, többlet jellegű szolgáltatást is lehessen nyújtani Vámspércsen, mint ami pl. Debrecenben megszokott.

4.1.2.3. Az egészségturizmus új kihívásai: „medical-wellness” nyugdíjasok számára.

Az egészségturizmus legújabb trendje a *medical wellness*: melyek olyan tudományosan igazolt egészségügyi eljárásokat tartalmazó szolgáltatások, amelyek az életminőség és a szubjektív egészségérzet tartós javulását segítik elő, illetve az egészségtudatos életforma támogatását szorgalmazzák. A hagyományos wellnesshez képest az *orvosi kontroll és programozottság* a fő különbség, az alapvetően egészséges vendégek alapos orvosi állapotfelmérés után – tudatosan – veszik igénybe az egészségi állapotuknak leginkább megfelelő wellness szolgáltatásokat. Ha a szakorvosi rendelő által nyújtott szolgáltatások körét egy másik intézményben a nyugdíjas korúakra specializáljuk, és szálláshelyekkel valamint a gyógyvízre alapozott wellness szolgáltatással egészítjük ki, akkor az egészségturizmus olyan szegmensét alakítjuk ki Vámospércsen, amelyet máshol nemigen találunk.

„Az egészségturizmus fejlesztésével olyan programokra van szükség, melyek az életminőség javítását szolgálják, az egész országra kiterjednek, térségeket ölelnek át, a gazdaság felemelkedését, a munkahelyteremtést, az egészséges életmód terjedését, a környezet fenntartható fejlesztését egyaránt elősegítik. Ma már számos tudományos kutatás alátámasztja és gyakorlatilag valamennyi szakmai vélemény megerősíti, hogy az egyik kitörési lehetőség hazánk számára az egészségiparon belül az egészségturizmus elemeit és gondolatait komplexen magában foglaló program életre hívása és megvalósítása” (USZT).

Egy olyan környezetben, mint amilyen Vámospércs wellness szolgáltatás csak akkor eladható, ha valamilyen többletszolgáltatást nyújt, valamilyen hiányt pótol, valamilyen célközönséget céloz meg. Piackutatással kimutatható, hogy az osztrák, vagy a német példával szemben Magyarországon nyugdíjas korúakra specializált wellness szolgáltatást nem találunk annak ellenére, hogy a nyugdíjas turizmus virágzó üzletág Európában.

Ha a wellness szolgáltatást a nyugdíjasokra specializáljuk és kiegészítjük medical-wellness szolgáltatás létrehozásával, az egészséges táplálkozásra, vámospércsi bio-élelmiszerek fogyasztására, mozgásterápiára tanító kurzusokkal, akkor nagy bizonyossággal számíthatunk érdeklődésre és sikerre. Egy ilyen szálláshely létrehozása az új egészségház ilyen irányú szolgáltatása mellett joggal kerülhet Magyarország turisztikai katalógusába, turisztikai prospektusokba, és az utazási irodákon keresztül a külföldi nyugdíjasok számára egészségturisztikai célterület lehet.

Vámospércs sajnos minden tekintetben alkalmas a felzárkóztatási programban megjelölt minősítésre, hiszen elmaradott, határmenti térségben helyezkedik el. Ezért 2007-2008-ban átfogó, komplex integrált városfejlesztési stratégiát készített, amelyre alapozva most ez a tanulmány készült a társadalom- és a gazdaság fejlesztése céljából.

4.1.2.4. A geotermikus energia komplex hasznosítási lehetőségei

A geotermikus energia komplex hasznosítási lehetőségei magukban foglalják mind a magas, mind az alacsony hőmérsékletű gyógyvizeknél a gyógyászati felhasználás előtti és utáni energetikai hasznosítást. Ennek első lépése magának,

az adottságként meglévő CH-kútnak átalakítása magas hőmérsékletű termálkúttá. A gyógyvíz hasznosítása a balneológiai célokon túl, a geotermális energia másodlagos, energetikai célú használatának lehetősége a gazdaságos és fenntartható energiafelhasználás és üzemeltetés szempontjainak figyelembevételével önkormányzati tulajdonú épületek fűtésére, és a biogazdálkodási célokkal összhangban növényházak fűtésére használható. A pályázatokban elérhető pénzforrások a település és az önkormányzat energetikai függőségét oldják, az önellátó energiaellátást biztosítják.

Az egészségturizmus fejlesztésének az egészségüggyel közös átfogó célja a magyarországi kínálat nemzetközi versenyképességének és jövedelmezőségének javítása. Közvetlen cél a gyógyhelyek szolgáltatási színvonalának növelése, a szolgáltatások, kezelések specifikumának meghatározása, valamint a nemzetközi fürdőhelyeket, gyógyhelyeket összefogó gyógytársaságok létrehozása. Az országos célkitűzéshez kapcsolódva Hajdúszoboszló, Debrecen, Hajdúnánás, Tiszacsege mellett a térség funkcióúrúságának növekedését jelentheti Vámospércs bekapcsolódása a gyógyturizmus kialakuló hazai hálózatába.

Az egészségturizmus fontos eleme, hogy a szolgáltatások valamilyen gyógytényezőre - gyógyvízre - épülnek, meghatározott ideig tartanak, gyógyászati intézményben, részlegesen vehetők igénybe. A test és az egészség fogalmának újraértelmezése nyomán nemzetközileg kialakult új követelmények azt diktálják a szolgáltatóknak, hogy a jövőben még inkább a középpontba helyezték az egyént, még magasabb színvonalú szolgáltatásokat és személyre szabott ajánlatokat vigyenek a piacra.

Ma, amikor a gyógyítás mellett a prevenció az egyik fő feladata a gyógyhelyeknek, gyógyfürdőknek, az Új Széchenyi Terv feltétlenül támogatja a medical-wellness irányzat térnyerését. A nyugdíjas turizmusra építő fejlesztési elképzelés a szolgálati kínálatot nemcsak bővíti, hanem specializálja is. A szükséges egyedi arculat az életvidám nyugdíjasok imázsának megteremtése és annak egyértelmű piaci kommunikációja is turisztikai vonzerő. A szakorvosi ellátás keretei a prevención és a gyógyításon túl a rehabilitációs szolgáltatásokra is kiterjedhetnek a wellness szolgáltatás során, amely gyógytényezőre épül, és amelyet egészségügyi szakszemélyzet végez.

A gyógyvízre épült gyógykezelések gyógyhatásait igazolni kell. Az igazoláshoz kutatás, és a kutatási eredmények publikálása szükséges. A Debreceni Gyógyfürdő szakemberei segítsége nélkül nem érhető el eredmény, és megalapozott orvosi kutatások ismertetése nélkül sem hiteles a turisztikai szakma által képviselt gyógyturizmus. Debrecennel és Hajdúszoboszlóval közös fellépés eredményezhet hatékonyabb lobbytevékenységet az egészségügy döntéshozói és a biztosítottak felé mind belföld, mind külföld tekintetében. Az orvosi szakma aktív részvétele nélkül érdemben sem a gyógyturizmus, sem a wellness-turizmus nem valósítható meg, ezért a turisztikai desztináció megvalósítása érdekében a Debreceni Orvostudományi Egyetemet is be kell vonni. A sikerhez megfelelően kidolgozott szakmai koncepció, mérhető egészségügyi paraméterek, korrekt dokumentáció és a reklám mellett szakmai hírverés szükséges.

A gyógyturizmusban a Hajdúszoboszló és Debrecen turisztikai desztinációkban Vámospércs „bio-város” nyugdíjas medical-wellnes központ egymástól megkülönböztethető, saját arculattal rendelkező gyógyhelyként jelenik meg. A gyógyhelyek, valamint az üdülőhelyek orvos-szakmai alapon, vagy tematizált élményszolgáltatás alapján történő specializációjának folyamatában Vámospércsnek helye lehet. A folyamatot meg kell kezdeni, és aktuális hatástanulmányokkal kell igazolni, mely a kommunikációban is előtérbe kell kerüljön. Ezért a jövőben szükséges az egészségturizmus fejlesztését turisztikai és egészségügyi szakmai elvárások összehangolásával folytatni, Debrecen megyeszékhellyel összehangolni.

A gyógyturisztikai létesítmények együtt üzemeltetésük során nagy vendégforgalmat generálnak, melynek továbbgyűrűző hatásaként az adott desztináció meghatározó gazdasági tényezőivé válhatnak. Tudatos fejlesztésük akkor lehet iránymutató, ha az egyes már meglévő komplexumok szolgáltatásainak bővítése mellett újabb, az elmaradott térségek fejlődését generáló beruházásokkal a szolgáltatási specifikáció is bővül.

Az egészségmegőrző szolgáltatások jelentőségének erősödése nélkülözhetetlen, de a háttérrel a hagyományos balneoterápiára épülő kezelések adják. Ilyen típusú fejlesztés azokban a térségekben indokolt, ahol a termálvízkinccs olyan jelentősnek mondható, hogy - együtt e *vizek kommunális, energetikai és mezőgazdasági hasznosításával* - *egy egész régió komplex fejlesztésének egyik meghatározó motorjává*, a fejlesztési operatív program egyik legfőbb prioritásává válhat. Hajdúszoboszló és Debrecen gyógyturisztikai desztinációs fejlesztései ezért az ország legnagyobb kiterjedésű egybefüggő erdőterületének közepén elhelyezkedő Vámospércset is kell, hogy érintsék. A gyönyörű erdők övezte vidék, vadászati, lovassport, természetjárás és az erdőhöz köthető más turisztikai céltevékenységek segítségével, programjainak szervezésével a turisztikai desztináció egyedi színfoltjává válhat.

Egy olyan kisváros, mint Vámospércs egészségturisztikai vonzerővel csak akkor rendelkezhet, ha szolgáltatásaival valamelyik desztináció már kialakult hálózatához csatlakozik. A „desztinációs zászlóshajók oldalvizén evezve” a nagyok segítségével, szakmai tapasztalataik felhasználásával érhető el eredmény. Fontos, hogy a fejlesztések Hajdúszoboszlóval és Debrecennel egyeztetve folyjanak, és eredményként egymást erősítő gazdasági stratégiákként működjenek.

Vámospércsen az egészségturisztikai fejlesztés akkor lehet jó üzlet, ha az állam a fürdőgyógyászati kezelések OEP általi finanszírozását bővíteni fogja (új, természetes gyógytényezőkön alapuló szolgáltatások támogatott körbe való felvétele) és az árakat aktualizálja (térítési díjak emelése).

Külföldi piacainkon főként magánbiztosítók felé érdemes nyitni tekintettel arra, hogy az állami tulajdonú társadalombiztosítók számára a megfelelő szolgáltatási színvonalon és elfogadható árakon kívül az is szempont, hogy az adott ország orvosainak, egészségügyi szakembereinek adjanak munkát. A magánbiztosítókat ez utóbbi szempont nem érdekli, ezért jelentenek fontos piacot gyógyászati

szolgáltatásaink számára. Bármilyen hazai gyógytényező, vagy egyéb egészségügyi szolgáltatás elfogadtatása érdekében nélkülözhetetlen, hogy azok hatásossága és biztonságossága az „*evidence based medicine*” elveinek megfelelően legyen alátámasztva.

Vízbázis-védelem

A hazai víz bázis-védelem többnyire megfelelően (néha túl szigorúan) szabályozott. A jogszabályok (pl. kijelölt védőidom) betartását ellenőrizni kell. A meglévő CH-kút hasznosításának terveit el kell készíteni, és a szükséges víz jogi engedélyt be kell szerezni. A víz minőségétől függően el kell jutnunk oda, hogy a projektünk nemzetközi jelentőségű legyen, valóban nemzetközi szinten versenyképes színvonalat nyújtson. Azon kell lennünk, hogy gyógyászati központunk jelentős turisztikai forgalmat generáljon. Itt nem pusztán infrastrukturális fejlesztésekről van szó, hanem pl. nyelvtudásról, turisztikai ismeretekről. Tekintettel arra, hogy országos igény mutatkozik komolyabb méretű, jelentős orvosi turizmust generálni tudó gyógyászati központok melletti szálláshelyek építésére is, a balneológiai fejlesztéssel egybekötött szálláshely fejlesztési projektünk nagy valószínűséggel az egészségturizmusban valami olyan újdonságot tud majd nyújtani, ami megfelel a legújabb keresleti trendeknek.

4.1.1.5. A geotermikus energia hasznosítása

4.1.2.5.1. A program Vámospércsi szakmai feladatai:

- A termálkút vízfelhasználási adatainak feldolgozása hőfokszint és ásványi-vegyi anyag tartalom.
- A termálkút környezetének „hőpiaci felmérése”, mint értékesítési lehetőség.
- A termálkút energia-auditálási programjának elvégzése a saját hőfelhasználási mutató és „hőfelesleg” kimutatásához.
- Az energia-auditálás után energia-racionalizálási tervek kidolgozása, megvalósíthatósági tanulmányok és költségelemzések készítésével
- meg kell tervezni, hogy a termálkút lehetőségeit kihasználva a kaszkád rendszerű termálvíz-hasznosítás valósuljon meg.

4.1.2.5.2. A fejlesztések eszközrendszere

Nagyon fontos az önkormányzati szektor, mint tulajdonos helyzetbe hozása. Ehhez nélkülözhetetlen az *önkormányzati energetikai rendszer kiépítése*. Meg van a lehetősége annak, hogy ebben a rendszerben Vámospércs mintaprojekt legyen. Vámospércs az Új Széchenyi Terv eredményeként országosan egy olyan sikertényező lehet, amely saját példájával irányt mutat a többi Hajdú-Bihar megyei település számára azzal, hogy egy elmaradott térségből - az országos húzóágazatokhoz való kapcsolódással, politikai közreműködéssel - néhány év alatt igenis lehet fejlett gazdaságú térség. Ehhez azonban előre tekintő hosszútávú

Integrált Városfejlesztési Stratégia és olyan helyi gazdaságfejlesztési program kell, amely az országos és a megyei térségi célkitűzésekhez szorosan kapcsolódik.

A program kidolgozása során az elérendő célok tekintetében alapvető fontosságú a mikrotérségi és kistérségi egyeztetés, a helyi kis- és középvállalkozók bevonása, a civil szervezetek bevonása, lakosság informálása egyeztető fórumok tartása, az érdekek ütköztetése annak érdekében, hogy a program társadalmi közmegegyezésen alapuljon.

A jogi eszközök tekintetében „a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet részletesen szabályozza a települési szintnél magasabb rendű tervek készítés szabályait, azonban az alsóbb rendű településrendezési tervek általában nem követik a magasabb rendű tervek szerkezeti felépítését legfeljebb csak abban az esetben, ha a település rendelkezik Integrált Városfejlesztési Stratégiával. Sajnos éppen az elmaradott térségek települései nem rendelkeznek a sajátos helyzetükből való kitörési stratégiákkal, és a stratégiai szempontból átgondolt településekhez képest ez további helyzetelőnyhöz juttatja a gazdagabb, nagyobb lélekszámú településeket.

4.1.2.5.2. Energetikai célok és a balneológiai vízfelhasználás

A geotermikus energia komplex hasznosítási lehetőségei magukban foglalják mind a magas, mind az alacsony hőmérsékletű gyógyvizeknél a gyógyászati felhasználás előtti energetikai hasznosítást is. A geotermális energia másodlagos, energetikai célú használatának célja a gazdaságos és fenntartható energiafelhasználás és üzemeltetés, az esetenkénti energetikai függőség oldása, az önellátó energiaellátás biztosítása.

4.1.3. Növényházi kertészet Növényházi kertészet, (bio)élelmiszeripar

A termálvizek felhasználása kettős: magasabb hőmérsékletű (high-heated) házakban melegigényes növényeket termesztünk (pl. paradicsom, paprika, uborka), míg a fagymentesített (low-heated) növényházakban alacsonyabb hőigényű fajokat (pl. káposzta). A növényházi kertészet rendkívüli előnye, hogy a hazánkban megtermelt növények beltartalma (gasztronómiában íz- és zamatanyagok, gyógykészítményekben és kozmetikumokban hatóanyagok koncentráltága) a világátlag négy-ötszöröse, a növényházakban megtermelt zöldségek-gyümölcsök gyakorlatilag mentesek lehetnek a vegyszerektől (csak biológiai védelem esetén). A növényházakra épülő vállalkozások ugyanakkor tőkeigényesek, továbbá hiányoznak a pontos piaci információk. Hazánkban nem vagyunk tisztában azzal, hogy „*gyógynövény nagyhatalom*” vagyunk, a gyógynövények többsége feldolgozatlanul, kevés hozzáadott értékkel kerül külföldre, nem hazai vállalkozásoknál jelentkezik az igazi nagy haszon. Nehezítik a munkát a rossz, a hazai termelőket sújtó szabályozási hiányosságok és

ellentmondások. A növényházi kertészet mellett a feldolgozóipar meghonosítására Gyógynövény Feldolgozó Inkubátor Projekt létrehozását tervezi Vámospércs.

4.1.3.1. A növényházi kertészet akcióterv elemei

- Növekvő kereslet a bio-élelmiszerek, illetve a növényvédőszer maradványoktól mentes termékek iránt.
- Kapcsolat erősítése a biotermékek és a wellness szolgáltatók között.
- Ezen élelmiszerek felhasználása a vendéglátóiparban, a turizmusban is.
- Meghosszabbítható a friss zöldséggel-gyümölcssel való ellátás szezonja.
- Hungarikumok marketingkommunikációs ereje.
- Vámospércsen kedvezőek a geotermikus adottságok, itt van leginkább szükség munkahelyteremtésre is.

A fejlesztés két egyidejű, komplex módja javasolt:

- Az önkormányzati energetikai rendszer kiépítése során a termálkút fejlesztésnél a hőhasznosítás többcélú felhasználásra kell törekedni, hőszivattyús kiegészítéssel a maximális hőfoklépcső kihasználásával.
- Szükséges megvizsgálni, hogy a termálkút mellé milyen gazdasági célú hasznosítás telepíthető a víz hűtésével felszabaduló energia hasznosítására, az önkormányzati épületek illetve a mezőgazdasági üzemek mellé érdemes szálláshely nyugdíjas wellness fürdőt építeni az elfolyó – de fürdési célra még hasznosítható – termálvíz balneológiai kihasználására.
- Az energetikai célú vízkivételnél (mezőgazdaság, kommunális fűtés stb.) – ha lehetséges és rentábilis – a víz visszasajtolás megoldásával a fenntartható geotermális készlet biztosítása, a hőenergia komplex hasznosításával, hőszivattyús technológia integrálásával a hatásfok és gazdaságosság fokozására.

A javaslat megvalósítása esetén jelentkező gazdasági előnyök:

- Olcsóbb hőenergia szolgáltatás a mezőgazdasági termelők és lakossági fogyasztók számára. Az önköltség a fosszilis energia költségének 25-30%-a.
- Az energia szolgáltatás biztonságának növelése.
- A drága és importfüggő fosszilis energia felhasználás csökkentése.
- Kútszerkezet átalakítással lehetővé válik a CH kút hasznosítása termálvíz kitermelésre.
- A geotermikus hőenergia felhasználás növelése a technológiai fejlesztéseken keresztül GDP-növekedést eredményez.
- A fejlesztés új piaci szegmensek kialakulását – kutatás, fejlesztés, építőipar, gépipar, kereskedelem, oktatás – és fejlődését gerjeszti.

4.1.4. Szépségipar, kozmetikumok

A hazai kozmetikai ipar szereplői mind KKV-k, ezért ez az iparág nagyon érzékeny a KKV-kat érintő változásokra. A magyar fejlesztő, gyártó kozmetikai cégek száma

kicsi, mintegy 30-80 (ebből 10 alatt van a gyógyvíz-alapú termékeket gyártók száma), ezért bárminemű negatív változás könnyen az egész piacágot veszélyeztetheti. Az egészségipar és a kozmetikai ipar leginkább az ún. „borderline” termékeken keresztül kapcsolódik össze, mert e határterületi termékek képezik a kozmetikai termékek azon csoportját, mely leginkább hozzájárulhat a hazai termál-egészségipar komplexitásához. A *natúrkozmetikumok* területén fontos a növény, illetve szaporító anyag eredete, mivel a magyar eredetű és termesztésű növények beltartalma többszöröse a világon máshol termettekénél. Ezeket az adottságokat a hazánkban végzett több évtizedes kutatással, a szakemberek gyakorlati tapasztalataival kell ötvözni. A hazai növények említett adottságai az egészségturizmusban, gyógyfürdőkre épülő szolgáltatásoknál meg tud jelenni, különböző aromaterápiás, gyógyteás ivó- és fürdőkezelésekben, de ide tartozik gyógynövényeink, gyümölcsseink, zöldségeink egészségvédő, -regeneráló szerepe a gasztronómiában is.

A bio-növénytermesztés mellett, a gyógynövény termesztést is meg lehet honosítani Vámspércsen. Ez az iparág csak akkor honosodik meg, ha biztosított a felvásárlás. A gyógynövényekből a felvásárló (pl.szárítással, hűtéssel, tisztítással, minőségi osztályozással, csomagolással) előállíthat olyan félkész terméket amelyet az egészségiparnak szinte minden ága tovább hasznosíthat.

Abban az esetben, ha Vámspércsen a felhasználás számára vonzó gyógynövény félkész termékek állnak rendelkezésre akkor könnyen lehetséges, hogy a végterméket előállító ipar is a városba települ.

A növényházi kertészet mellett a feldolgozóipar meghonosítására érdemes elgondolkodni Gyógynövény Feldolgozó Inkubátor Projekt létrehozásán Vámspércsen.

4.1.5. Ásványvíztermelés

Az ásványvíz kutak egy része mind földrajzilag, mind műszakilag és technológiailag kapcsolódik a termálvizekhez, akár olyan formában is, hogy egyazon kútból is lehetséges termál célú hasznosítás, illetve visszahűtés alkalmazásával palackozás célú hasznosítás is. Megjegyzendő, hogy ez utóbbi nem minden esetben előnyös, hiszen éppen a vízadó rétegek különbözőségei, illetve gazdagsága lehetővé teszi az elkülönült vízadó rétegekből történő hasznosítást is.

Általánosságban megállapítható, hogy a magyar ásványvízipar az elmúlt 20 évben rendkívül látványos fejlődést produkált és mára elérte az európai, sőt a világszínvonalat is. Az ásványvízpiacra való „betörés” lehetőségét nagyban korlátozhatja az a kialakult helyzet, hogy egy zárt és védett piacról van szó.

A vámspércsi gyógyvíz ma még talán humorra is adhatna okot, hiszen előbb a városi ivóvíz minőségét kellene javítani. Meg kell vizsgálni a vízminőség javításának műszaki lehetőségeit. Ha a műszaki lehetőségek nem elegendőek a vízminőség javítására és ezért új városi ivóvíz kutat fúrunk, mert a meglévő kút

nem ad megfelelő minőségű ivóvizet, akkor egy palackozóüzem sem kizárt megfelelő minőség esetén.

4.1.6. Gyógyszeripar

Vámospércsen a növényházi kertészet mellett a feldolgozóipar meghonosítása, és az egyes gyógynövényekből a további feldolgozás számára olyan félkész termékek létrehozása a cél, amely egyaránt alkalmas a gyógyszeripar, vagy a kozmetikaipar számára továbbhasznosításra. Meg kell vizsgálni, hogy a gyógynövényekből milyen félkész termékek állíthatók elő. A Gyógynövény Feldolgozó Inkubátor Projekt létrehozásával létrejöhetnek olyan kisvállalkozások, amelyek ezt a félkész terméket helyben dolgozzák fel.

A gyógyszeripari akcióterv elemei

- A gyógyszeripari pályázatok kiemelt kezelése.
- A természettudományos képzés megerősítése az alapfokú oktatástól kezdődően vámospércsi középfokú képzéssel.
- A gyógyszeripari K+F és gyártási tevékenységek munkaerő-utánpótlásának biztosítása a TEVA gyógyszergyárral gyógyszeripari munkaadók bevonásával.
- Magyarországon akkreditált klinikai vizsgálóhelyek létrehozása a klinikai vizsgálatok teljes vertikumát felölelve együttműködve a Debreceni Orvostudományi Egyetemmel.

A gyógyszeripar a magyar gazdaság egyik olyan iparága, mely a válság ellenére is talpon tudott maradni és növelni tudta a nemzetgazdasághoz való hozzáadott értékét, mivel jellegéből adódóan nincs – a többi iparághoz hasonló mértékben – kitéve a gazdasági válságnak.. A gyógyszeripar a vámospércsi termelők számára biztos piacot jelent.

4.1.7. Biotechnológia, nanotechnológia

A biotechnológiai ágazathoz tartozik azon vállalatok összessége, amelyek modern biotechnológiai technikákat alkalmaznak termékek vagy szolgáltatások kifejlesztésére az egészségügyben (ún. piros biotech), az agrár- és élelmiszeriparban (ún. zöld biotech), valamint az ipari felhasználásban (ún. fehér biotech). Az iparágot túlnyomórészt magánkézben levő kkv-k dominálják, melyek földrajzi elhelyezkedésük szerint jellemzően a nagyobb egyetemi városok köré csoportosulnak. Az utóbbi években (2008 ősze előtt) a biotech szektor jellemzően kétszámjegyű növekedést produkált. Jelenleg Magyarországon a vezető biotechnológiai cégek döntően exportpiacokat céloznak meg, jelenlétük a világban nemcsak a hazai biotechnológiai, hanem a csúcstechnológiai iparágak jó hírét is

növeli. A biotechnológiai ágazat magyarországi jelentőségét alátámasztja az a tény, hogy a biotechnológia a világ egyik leggyorsabban növekvő iparága, mely erősen tudás-intenzív jellege folytán tudásalapú munkahelyeket teremt. A magyar adottságok alkalmasak arra, hogy a jövőben a *biotechnológiai ipar legyen az egyik tudás-intenzív, innovációra fokozottan koncentrááló húzóágazat.*

A cél elérését a következő stratégiai tényezők határozzák meg:

- Tudásbázis és emberi erőforrások, az infrastruktúra és tudástranszfer, a kkv finanszírozás, valamint a külföldi működő tőke és globális kapcsolatok.
- Kiemelkedően fontos az ágazat és az egyetemek között már kiépült tudásközpontok támogatása, újak létesítésének ösztönzése.

A biotechnológiai akcióterv elemei

- A fejlett biotech K+F+I és gyártási kultúra Magyarországon való meghonosításához való kapcsolódási lehetőségek feltárása
- A hazai biotechnológiai képzés megkeresése
- A K+F-ben és üzleti menedzselésben egyaránt járatos hazai biotech vállalkozói réteg felkeresése

4.1.8. Horizontális aspektusok - Egészségipari klaszterek

A hálózati gazdaság vagy klaszterek fogalma az utóbbi évtizedben került előtérbe. A hálózatok és *klaszterek* létrejötte a globális verseny kihívásaira adott sikeres válasznak tekinthető. A klaszterek a helyi gazdaságfejlesztés fontos eszközei, és csak olyan ágazatban jöhetnek létre, ahol exportra (régió kívüli keresletre) termelnek. Az *inkubátorházak* nagyon fontos szerepet játszanak az innovatív kkv-k indulásakor, amelyek nagyon gyakran kis létszámmal, egyetemünk spin-off vállalkozásaiként indulnak. Az egészségipari inkubátorház alapvető fontosságú Vámspércs számára, hogy az egészségipar meghonosodjon. Az egészségipari inkubátorházak menedzsmentjét a megfelelő szakemberek pozícióba emelésével kell kezdeni. A debreceni egyetemekkel való kapcsolatépítés nyomán a megfelelő szakembereket meg lehet találni. Szorgalmaznunk kell, hogy a magyarországi egészségipar fejlődését elősegítő klaszterekhez csatlakozzanak vámspércsi vállalkozások. Városunkban a klaszterek képződésének és támogatásának célja az egészségiparral kialakuló gazdasági kapcsolatrendszer kiépítése, az exportképes termékek egészségipari létrehozásának segítése.

4.1.9. Az egészségiparhoz kapcsolódó oktatás

Az oktatás és képzés minden iparág hosszú távú támogató programja - befektetés a jövőbe -, így az egészségipar szerves részeként tekintendő. Míg a marketing, mint eszközrendszer a külső környezet felé történő fordulás fontos prezentációs és visszacsatolást támogató eszköze, addig az oktatás a rendszer külső és belső folyamatait, és a kapcsolatokat tartja karban.

Vámspércsen olyan középfokú képzést nyújtó szakiskolát kell építeni, amely régió szinten az egészségiparhoz kapcsolódik, és elsősorban a biogazdálkodás számára

képez szakembereket. Az országban elsőként épülő oktatási intézményhez olyan kollégiumnak kell kapcsolódnia, amely elérhetővé teszi az Észak-Alföldi Régió elmaradott térségeiben élő fiatalok számára a középfokú képzést. Az intézményben végzett fiatalokból válhatnak az elszegényedett, csupán a mezőgazdaságból élő térségek egészségipari vállalkozói. Egy ilyen oktatási intézmény esti képzést nyújthat a felnőtt korú lakosság számára is, emelve a térség képzettségi szintjét, csökkentve a térségre ma jellemző magas munkanélküliségi mutatókat.

Az oktatás szerepe és fontossága a termál-egészségiparban:

- hosszú távú célokra alapszik, jövőképet ad,
- a szűken vett ipar és a kapcsolódó ágazatok utánpótlás-nevelését célozza meg,
- más iparágból vagy egyéb forrásból veszi fel a szereplőket,
- szabályzó elemként hosszú távon gondolkodik, stratégiát mutat és csiszol,
- egyfajta minőségi fórumként működik, azaz visszacsatolást ad az iparágban részt vevők részére,
- akkreditált, azaz nemcsak globális, hanem helyi, regionális és nemzeti alapokat és elfogadottságot is biztosít - nemzeti és EU elfogadottság,
- nemzetközi szereplők és partnerek befogadását és akkreditációját is biztosítja.

4.2. MEGÚJULÓ MAGYARORSZÁG – ZÖLD GAZDASÁGFEJLESZTÉS VÁMOSPÉRCSEN

4.2.1. Energetika a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés szolgálatában

Vámospércs város hosszú távú célja a földgáz megújuló energiaforrással történő kiváltásának elérése a fűtési célú energiafelhasználásban, és a magas hatásfokú áramtermelés esetében

Ha Vámospércs kihasználja a termálkútból és a dendromassza előállításából, hasznosításából adódó lehetőségét, akkor két pilléren álló önkormányzati energetikai rendszert hozhat létre. Az ország legnagyobb kiterjedésű erdejének közepén elhelyezkedő városban biomassa nyersanyaggal működő országos jelentőségű zöld erőmű is épülhet.

Az Új Széchenyi Terv kiemelt prioritásként kezeli a klímaváltozást és az energetikai szektort érintő mitigációs és adaptációs feladatokat. Ez magába foglalja az ÜHG-k kibocsátás csökkentését, a klímabarát beruházások ösztönzését, a környezettudatosság és a társadalmi elfogadottság növelését. Ennek érdekében a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát támogató intézkedéseket foganatosít és fejlesztési programokat dolgoz ki. Fontos, hogy Vámospércs bekerüljön a számításba vehető települések sorába.

Vámospércset egyebek mellett a helyi építési vállalkozók és tervezők bevonásával híressé lehet tenni a passzív házak építéséről. A könnyűszerkezetes és Liapor betonból készíthető építési módú passzívházak a helyi Archi Stadt KFT tervezésében már megtalálhatók az interneten. Az alacsony építési költségű A+ energiasztályú „Filléres Házak” fűtési energiaszükséglete 80%-kal kisebb, mint egy mai átlagos lakóépületé.

A megújuló energiaforrások alapvetően a jövő alternatív iparágát és kitörési pontját jelentik nem csak Vámospércs, hanem a mezőgazdaság, a vidék és az egész nemzetgazdaság számára. A megújuló energiaforrásokon belül elsősorban az erdészetből és mezőgazdaságból származó biomassa, a biogáz, a mezőgazdasági alapú bio-üzemanyagok, a geotermikus és termálenergia, másodsorban a napenergia, a szélenergia és a vízenergia jelentik a megújuló energiaforrások alappilléreit.

4.2.2. Biomassa

Vámospércs agro-ökológiai adottságai biomassa-termelés céljára kiválóak. Az agráriumnak a megújuló energiaforrások területén az alapvető feladata, hogy biztosítsa a bioenergia-felhasználás növeléséhez a megfelelő mennyiségű és minőségű alapanyagot. Ez egyben új értékesítési perspektívákat, lehetőségeket jelent a vámospércsi termelőknek. Ezért várható, hogy rendelkezésére nemcsak az alapanyag-termelést, hanem azok termelők által történő elsődleges feldolgozását, a helyben történő felhasználást is ösztönözni fogják. Vámospércsen a bio-élelmiszerek termelése mellett a legnagyobb előrelépési lehetőség a biomassa, ezen belül is a szilárd biomassa termelés, a hagyományos erdőgazdálkodásból származó energetikai célokra hasznosítható dendromasszában van.

Az országos szintű megújuló energiaforrás felhasználásban kiemelten fontos a helyi, lokális alkalmazások (önkormányzatok és intézményeik) elterjesztése is. A megújuló energiahordozó jelentős része olcsón elérhető, ezzel egyidejűleg a vidéki térségek saját forrásból képesek lehetnek kielégíteni - környezetbarát módon, kisebb költségekkel - saját energiaigényük egy jelentős részét. A fosszilis energiahordozók árának emelkedésével, az energia-intenzív mezőgazdasági tevékenységek esetében (szárítás, fóliásátrak fűtése, állattartó telepek stb.) a helyben meglévő, olcsó energiahordozókra alapozott energia-ellátás, a falusi, kisvárosi és községi fosszilis energia-kiváltás lehet a jövőben a versenyképesség egyik kulcsa.

4.2.3. Biogáz

A biogáz azon alapvető megújuló energiaforrások közé tartozik, amely nagyban hozzájárulhat a fenntartható gazdasági fejlődéshez és a környezetvédelemhez, egy olyan univerzális energiaforrás, amely alkalmas elektromosáram- és hőtermelésre, hűtésre, fűtésre, szárításra (üvegházak, fóliaházak, gabonaszárítás, állattartó telepek). Vámospércsen az új szennyvíztelep építésével megfelelő potenciál áll rendelkezésre a kommunális szennyvíziszap kezelés területén. A kulcstényező a

„zöld áram” és „zöld gáz” (magán-, és közcélú fogyasztói hálózatba való betáplálás révén) ára, amely biztosíthatja a fenntarthatóságot, és valódi ösztönzőként jelentkezik.

4.2.4. Geotermikus energia - termálenergia

Magyarország geotermikus adottságai európai, de nemzetközi viszonylatban is kiemelkedőek. Ennek ellenére a hasznosítás mértéke elmarad a lehetőségektől. Jelenleg a teljes nemzeti energiafelhasználás elenyésző része, kevesebb, mint 0,5 százaléka származik geotermikus energiából. A geotermikus energia természeti erőforrásaink közül a magyar nemzeti vagyon egy szinte érintetlen része, védelme a nemzet elemi érdeke, ésszerű kiaknázása, felhasználása a gazdasági stabilitás és felemelkedés lehetősége, az energiaellátás-biztonság kitüntetett tényezője. *Lehetőségeink jobb kihasználásával a geotermikus energia az ország energiámérlegében nagyságrenddel nagyobb mértékben részesedhetne akár 2020-ig, mint megújuló, környezetbarát és hazai energiaforrás.*

Vámospércsen a meglévő CH-kút geotermikus energiahasznosítási program célja az energiafüggőség csökkentése, a közintézményi és lakossági ellátásbiztonság jelentős javítása, az energiatermelés decentralizálása, a gazdasági versenyképesség növelése. A program következménye a környezetterhelés, az energiapazarlás csökkenése, az energiatakarékosság növekedése, az állami és önkormányzati intézmények fenntartási költségeinek javulása, az energiaszegénység mérséklése, a gazdaság élénkülése, új termelő beruházások létrejötte, közvetlen és közvetett hatásként új munkahelyek, valamint egy új iparág kialakulása.

4.2.5. Napenergia

Vámospércsen a napenergia hasznosítására a napkollektoros és a napelemes rendszereknek egyaránt van létjogosultsága. A napenergia tekintetében a hatékonyság és a megtakarítás szempontjából elsősorban használati melegvíz- és fűtés-előállítási célok jöhetnek leginkább szóba. Kisebb volumenű alkalmazás elsősorban a lakossági és családi házas övezetben vehető számításba, amit egyéb nagy volumenű alkalmazások (szállodák, önkormányzat, közintézmények stb.) is kiegészíthetnek. Meg kell vizsgálni a napenergia építészeti hasznosítását a fűtési energiaigények csökkentése érdekében.. A fotovillamos (napelemes) rendszerek előnyt élvezhetnek olyan felhasználás esetében, ahol a melegvíz és fűtés céljára használt költségek (pl. gáz) jelentős mértékben meghaladják az elektromos áram költségét (ipari hasznosítás, mezőgazdaság). Már megjelentek a piacon olyan napcellák, amelyek elérhető árúak, és a közelmúlt tendenciái arra mutatnak, hogy várhatóan ezek ára tovább csökken. Az önkormányzat az építési hatósági ügyintézés gyorsaságával, hatósági tanácsadással segítheti a napcellát használni szándékozókat.

4.3. OTTHONTEREMTÉS ÉS LAKÁSPROGRAM

Az utóbbi években a lakásügy hiányzott a kormányzat fókuszterületei közül, *nem volt országos lakásprogram*, távlati lakáspolitikai célkitűzés, jövőkép. Ez nem megoldásokhoz, hanem problémákhoz, változó sikerű, jórészt utólagos intézkedésekhez vezetett. A válságkezelés során a lakásépítési ágazat érdemi forrásokat nem kapott, a folyó évet érintő lakástámogatások 2009-ben huszadára csökkentek. Az építőipari helyzetkép negatív jellemzői: a lánc tartozások, a finanszírozási források hiánya, kifizetetlen számlák, építőipari bűnözés, gyakran változó jogszabályok, túlzó bankgaranciák megkövetelése, minőségi problémák, gyárak időleges, vagy végleges bezárása, csoportos létszámleépítések, számos kis- és közép vállalkozás megszűnése.

Vámospércsen a lakásépítések száma több évtizedes mélypont felé tart. A lakosság jelentős része egyre nehezebben tudja megfizetni a lakhatási terheket, az elérhető források hiánya devizában történő eladósodáshoz vezetett. Az élelmiszer után a lakhatási kiadások jelentik a háztartások második legnagyobb kiadási tételét, az összes kiadás (hiteltörlesztéseket nem számolva) mintegy 22 százalékát (2008). A lakásfenntartási kiadások az elmúlt években jelentősen nőttek, 2008-ban a lakosság lakásszolgáltatásra, vízre, villamos energiára, gázra és egyéb tüzelőanyagokra több mint kétszer annyit költött, mint 2000-ben. A lakás az emberek döntő többségének a legfontosabb vagyontárgya, egy élet munkájának eredménye, sokak szemében a létbiztonság alapja. A magántulajdonú lakások fenntartása sok helyen nem megoldott; a bérlakás állomány, a bérlakásépítés aránya kirívóan alacsony.

Vámospércs önkormányzata Otthonteremtési Tanácsadó Irodát kíván létrehozni, amely a lakosság részére segítséget nyújt és ötleteket ad a lakáscélú takarékoskodással, a minőségi, energiatakarékos építéssel, a megújuló energiaforrások felhasználásának lehetőségeivel, az első lakás megszerzésének állami támogatásával kapcsolatban. A civil szervezeteket be kell vonni az otthonteremtési programalkotás munkájába. Az iroda szervezi az önkormányzati szociális bérlakásépítést, és az önkormányzati idők otthonának létesítését is.

Alapvető fontosságú, hogy a lakásügyi támogatásoknak legyen feltétele a minőségi építőanyag felhasználása, a minőségi kivitelezés, az energiahatékonyság, az építési költségek számlával való igazolása, valamint szociális szempontok is. *Csak a gazdaságilag megtérülő felújításokat célszerű támogatni*, a nem városképi jelentőségű gazdaságosan fel nem újítható épületek szanálása, új lakások építése a célszerű. Egy dolog nem megkerülhető: nem pusztán energia-hatékony, hanem élhető, megfelelő életminőséget lehetővé tevő épületekre, lakásokra van szükség. Szem előtt kell tartani, hogy ne generáljunk a következő generációk számára újabb megoldandó problémákat.

Azok számára, akik lakástulajdon megszerzését, fenntartását nem tudják megengedni, vagy a mobilitás érdekében szükségük van rá, a modern, családi életvitelre alkalmas (min. 60 nm-es) *bérlakásokat kell biztosítani, amelyeket a későbbiekben akár meg is vásárolhatnak*. Egy fenntartható, kezelhető bérlakás-rendszert építéssel lehet kialakítani. Az *államilag ösztönzött bérlakásépítés* egy olyan konjunktúra-kiegyenlítő eszköz lesz az állam kezében, amellyel közvetlenül

tud hatni a lakásépítésekre. A bérleti díjnak nagyságrenddel a tulajdonszerzés törlesztőrészlete alatt kell lennie.

A lakásfejlesztésekbe, különösen a bérlakásépítésekbe (pl.: telek apporttal), a helyi közművek létesítésébe (pl.: megújuló energiaforrások biztosítása érdekében) érdemes az önkormányzatot tervszerűen bevonni, a közösségi tulajdon kialakulását támogatni. A Nyírmártonfalvi úti jelenleg eladhatatlan telkeket hasznosítani lehet, ha az öngondoskodásra képes, a közterhekhez hozzájáruló rétegnek a kormány lehetőséget ad, hogy ne csak állami támogatással, hanem saját jogon – pl. adókedvezmények útján – oldja meg, illetve javítsa a lakáskörülményeit. Ennek körében helyt kaphatnak mind a tulajdonszerzéshez kapcsolódó kedvezmények, mind a lakbértámogatások. Ez állíthatja meg további társadalmi rétegek leszakadását, ez adhatja az otthonteremtés lehetőségét és reményét a legális munkából élőknek Vámospércsen is.

4.4. VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉS

Vámospércs helyi gazdaságfejlesztő programja a vállalkozói kultúra terjesztését tűzte ki célul, és a helyi tőkefelhalmozás elősegítését a lehetőségek ismertetésével kívánja elérni. Vámospércs Önkormányzata abban bízik, hogy a kormány betartja a vállalkozások fejlesztésére tett ígéreteit, előmozdítja az ország polgárosodását, intézkedéseivel serkenti a munkahelyteremtés lehetőségeit és növeli a munkaerő iránti keresletet elsősorban a magyar kis- és közepes vállalkozásokban.

Napjainkban a vállalkozók és szervezeteik egyre élesebb kritikát fogalmaznak meg a települési önkormányzatokkal szemben. Magasak a helyi adók és az illetékek, versenyképességet csorbító sarcnak érzik az iparüzési adót, miközben a településektől cserébe csak elégtelen gazdasági infrastruktúrát és bürokratikus ügyintézkedést kapnak. Az okok azonban, és így a megoldások is, csak kisebb részben az önkormányzatoknál, nagyobb részben az államnál találhatóak. Az állam a helyben

keletkezett adóbevételek zömét, a személyi jövedelemadó esetében 90 százalékát elvonja, majd különböző közfeladatokra, oktatásra, egészségügyre, vagy szociális ellátásra fejkvóták alapján visszaosztja. Sőt, ebben a rendszerben az állam úgy írhat elő törvényileg közfeladatokat a települések számára, hogy a feladatok ellátásához szükséges finanszírozást nem, vagy nem elegendő mértékben biztosítja. Így a települések előtt gyakorlatilag két út áll: vagy saját bevételeikből, a helyi vállalkozások megadóztatásából, vagy a fejlesztési és beruházási kiadások lefaragásából pótolják a hiányzó forrásokat. A végeredmény: a magas helyi adók és a gyenge helyi gazdasági infrastruktúra kettőssége.

Versenyképes vállalkozások csak versenyképes településeken működhetnek. Ezért a megoldás várhatóan a településeken keletkezett források állami elvonásának csökkentése lesz, mert különben a ma működő rendszer fenntartása a települési önkormányzatok elsorvasztásához vezet. Ahhoz pedig, hogy a települések – a vállalkozók által joggal elvártan – a helyi gazdasági környezet fejlesztésére több forrást fordítsanak, helyre kellene állítani a települések finanszírozásában a piac ösztönző szerepét. Az aktív telephelyi politika ugyanis – például infrastruktúra előkészítése a befektetők és a helyi vállalkozók számára – komoly kiadásokat

jelent a településeknek. Amíg a települések finanszírozásában, a helyi és a központi adók megosztásában nem születik olyan rendszer, amely *közvetlen kapcsolatot teremtene a települések gazdaságfejlesztési tevékenysége és a települések bevételei, a települések gazdasága és gazdagsága között*, addig a vállalkozásokra kivetett helyi adók és illetékek csak a helyi sarc formái maradnak, aminek bevételeivel az önkormányzatok más közfeladataik elégtelen állami finanszírozását fedezik.

A kisvállalkozások jelenleg szinte kivétel nélkül alultőkésítve működnek, így nem képesek fejlődni, újítani. Tőkére és kedvezményes hitelre is szükség van, mert a piacok megszerzéséhez és megtartásához új technológia, tudás és beruházás kell. Ennek megoldására **vissza kell állítani a kisvállalkozói tőkejuttatási programokat.**

4.5. A Kárpát-medence európai makrorégió,

Akárcsak az Alpok régió, az Észak-Európa régió, vagy a Mediterrán régió. Gazdasági szempontból a Kárpát-medence régióhoz tartozónak érthetjük Magyarországot, Szlovákiát, Romániát, Szlovéniát, Horvátországot, Szerbiát és Ukrajnának a Kárpátok ívén belül elhelyezkedő részét, Kárpátalját. Az itt található országok többsége már tagja az Európai Uniónak, egy másik részük pedig rövidebb vagy hosszabb távon tagja lesz. Kárpátalja az a terület, amely esetében még hosszabb távon sem tűnik realitásnak az EU-tagság. A mai globalizálódott világban természetes jelenség, hogy a gazdaságok nem nemzetállami, hanem annál földrajzi értelemben véve kiterjedtebb szinten szerveződnek. A magyar gazdaság szervezésének természetes földrajzi kiterjedése a Kárpát-medence. Ez a szervezési szint felel meg leginkább Magyarország földrajzi elhelyezkedésének, illetve a magyarság hagyományainak, történelmének, kulturális jellemzőinek.

Vámospércs adottságai és lehetőségei kiválóak ahhoz, hogy a térség integratív és fejlesztési centrumszerepe tovább fokozódjék. A magyar-román határ tényleges megnyitásával a 48-as főút forgalma, Debrecen szerepköre a határon átnyúló kapcsolatok terén, nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a térség és annak centruma a korábbiaknál erőteljesebb fejlődési dinamizmust érjen el. Ehhez a 48-as főút fejlesztése szükséges. Az út alapvető fontosságát, a román oldalon vezető Szatmárt-Nagyváraddal összekötő, a környék településeit feltáró 19-es út, és annak leágazásaként az Érmellék tájegységi központját, azaz Érmihályfalvát-Debrecennel összekötő szerepe támasztja alá.

4.6. Az új Széchenyi Terv várható hatása Vámospércs számára

A magyar gazdaság hét kitörési pontja:

Az első Széchenyi Terv tapasztalata az volt, hogy az állami fejlesztés- és támogatáspolitikát csak akkor lehet sikeres, ha világosan átlátható és a gazdasági élet szereplői által is támogatott, valamint az állam és a gazdasági szereplők által együttesen kialakított súlypontjai vannak. Vámospércs mint kisváros számára pedig a gazdasági fellendülés kulcsa az, hogy milyen módon kapcsolódhat az országos kitörési pontokhoz, mennyire járul hozzá a súlypontok közös megvitatásához és kialakításához.

A 7 kitörési pont – 4 ágazati (egészségipar, zöld gazdaság, hálózati gazdaság, tudásgazdaság) és 3 átfogó (otthonteremtés, munka- és teljesítményközpontú gazdaság, tranzitgazdaság) közös sajátossága, hogy sokféle, klasszikus értelemben vett iparágat integrál, és mindegyiknél komoly esély van arra, hogy a fejlesztés már középtávon globális vagy európai léptékben is versenyképes hazai termékek, szolgáltatások, vagy vállalatok megjelenéséhez vezessen. Mindegyik kitörési pont esetében a fejlesztés további fejlesztési piacokat nyit meg, és mindegyikükönél központi szerepet kap a magas hazai hozzáadott érték. A sikerágazatokat a piaci versenyben hosszú, próbálkozásokkal és tanulással teli folyamatban maguk a vállalkozók „találják meg” és fejlesztik ki. A szakértői munkacsoportok által kijelölt ágazati kitörési pontoknál klasszikus értelemben vett iparágak egész sora található, illetve beilleszthető.

- Az *egészségipar* magába foglalja többek között a gyógyszeripart, az orvosi műszergyártást, a gyógyászati segédeszközök gyártását, a termálegészségturizmust, a hozzá kapcsolódó egészségügyi szakképzést, a balneológiát, a növényházi kertészetet, a gyógynövénytermesztést és -feldolgozást, a termálvíz gyógyászati alkalmazását, a szépségipart, és az ásványvíztermelést.
- A *hálózati gazdaság* szintén sok területet fog át, ahol a gazdaság szervezésének alapja a termelői hálózatok létrehozása és működtetése. A legfontosabbakat kiemelve: az autóipart és a hozzá kötődő beszállító háttéripárokat, a regionális klasztereket, a kereskedelmi beszállítói hálózatokat, a logisztikát, Magyarország tranzitszerepének kedvezőbb gazdasági kihasználásához kapcsolódó iparágakat, a Kárpát-medencei gazdasági térség felépítését, a hálózatba szerveződő üzleti-, pénzügyi- és ingatlanfejlesztési szolgáltatásokat és központokat.
- A *zöld gazdaság* is nagyon tág terület, ahova olyan ágazatok tartoznak, amelyek a környezettel mint erőforrással a korábbi időszakokhoz képest sokkal hatékonyabban és takarékosabban gazdálkodnak. Csupán néhány példát említve: a megújuló és alternatív energiaforrások (geotermikus energia, biomassza, energianövények, nap- és szélenergia stb.) hasznosítása, a biokertészet és a bio-élelmiszeripar, a biotechnológiai kutatások, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, az épületek energiahatékonyságának javítása, a természet- és vízvédelem.
- A *tudásgazdaság* nevéből fakadóan széles területet ölel át: olyan, többnyire napjainkban kialakuló, vagy megerősödő iparágakat,

amelyeknek legfontosabb jellemzője az új tudás megteremtése és alkalmazása, mint például a kutatás-fejlesztés, az innováció, a járműipar, az egészségipar és az informatika terén, a kreatív iparágak (filmipar, design, építészet, iparművészet, szórakoztató ipar, webes és internetes szolgáltatások stb.).

Globális vagy európai versenyképesség

A kitörési pontok közös jellemzője továbbá, hogy mindegyikük nagyon komoly piaci potenciállal rendelkezik. Magyarországon *minden fejlesztési területen valós esély van arra, hogy már középtávon európai vagy globális léptékben is versenyképes termékek, vagy vállalatcsoportok jöjjenek létre*. Az utóbbi évtizedek sikeres felzárkózásai – Írországtól Dél-Koreáig – azt mutatják, hogy a globálisan integrált gazdaságban és az erős nemzetközi versenyben egy kicsi és nyitott gazdaságú ország csakis akkor lehet versenyképes, ha azokra a sajátos erőforrásokra támaszkodik, amelyekben más országokhoz képest előnnyel és kedvező adottságokkal rendelkezik, és amelyeket eséllyel fejleszthet világszínvonalra. Az elfecsérelt elmúlt nyolc esztendő után Magyarországon természetesen nagyon sok terület szorul fejlesztésre. Az Új Széchenyi Terv a szűkös hazai és uniós forrásokat azonban olyan kitörési pontokra összpontosítja, ahol esély van arra, hogy belátható időn belül kitörési pontonként négy-öt globális vagy európai szinten is versenyképes, vagyis világszínvonalú termék, vagy vállalat jöhet létre. Többek között azért is, mert ezek a globálisan vagy európai szinten versenyképes termékek és vállalatok – a beszállítói háttér ipar révén – magukkal húzhatják a gazdaság többi részét is. Csupán néhány, eséllyel kecsegtető példát említve: az *egészségiparban* már ma is világszínvonalú a hazai gyógyszergyártás, de a világ élmezőnyébe emelhető a termálturizmus és az ásványvíztermelés is. A *hálózati gazdaság* terén világszínvonalúvá tehető a járműipari alkatrészgyártó beszállítói rendszerek, és európai jelentőségűvé fejleszthetők a Kárpát-medencei gazdasági térséget átfogó üzleti-, pénzügyi- és ingatlanfejlesztési szolgáltatások.

Piacteremtő fejlesztés

Az Új Széchenyi Tervben a kitörési pontok lehatárolásának harmadik szempontja a piacteremtés. A fejlesztési területek azonosítása során, *egy-egy központi elem állami eszközökkel és uniós forrásokkal is elősegített célzott fejlesztése, támogatása, további piaci és befektetési lehetőségek egész sorát teszi lehetővé*. Az első Széchenyi Terv, különösen annak gyógy- és termálturizmus fejlesztési alprogramja itt

is hasznos tapasztalattal szolgált. Azzal ugyanis, hogy 2001-ben és 2002-ben évente mintegy 20 milliárd forintnyi támogatással az állam az ország különböző pontjain elősegítette egy központi attrakció, a gyógy- vagy termálfürdő létrejöttét, a helyi magánvállalkozások egész sorának nyitott meg egy új piaci terepet, az éttermektől a gyógyászati szalonokon át a termálvízből készített kozmetikumok gyártásáig. A piacteremtés lehetősége minden kitörési pontnál megtalálható. Például az *egészségiparban* a termálvíz gyógyászati alkalmazása elősegítheti a gyógyászati segédeszközgyártást, vagy a szépségipar lendületet adhat a gyógynövénytermesztésnek. A *hálózati gazdaság* terén ez a piacteremtés még

erősebben jelentkezik, hiszen a hálózatok eleve kapcsolódások és csomópontok rendszerét jelentik, így egy-egy csomópont, például logisztikai vagy üzleti központ értelemszerűen magával húzza az egész hálózatot. A *zöld gazdaság* és a *tudásgazdaság* is nagyon erős piacteremtő potenciállal rendelkezik, ahol – mivel viszonylag új gazdasági irányokról szó – a piacteremtés irányjai „menet közben” rajzolódnak ki.

Magas hozzáadott érték

Végül az Új Széchenyi Terv-ben a kitörési pontok lehatárolásánál alapvető szempont a hazai hozzáadott érték nagysága. Az Új Széchenyi Terv itt is elődjéhez, a 2001-ben indult Széchenyi Tervhez nyúl vissza. Magyarországon ugyanis a Széchenyi Terv fogalmazta meg elsőként, hogy az ezredfordulóra kimerültek annak az 1990-es évtizedre jellemző gazdaságfejlesztési modellnek a tartalékai, amely „az olcsó hazai munkaerőre, valamint – az évtized első felében inkább a privatizáció, a második felében pedig egyre erősebben a zöldmezős beruházásokon keresztül megvalósuló – külföldi tőkebevonásra épült. Az eredmény a többnyire bedolgozó jellegű, viszonylag alacsony hozzáadott érték-tartalmú, erősen konjunktúra-érzékeny, modernizált ipari tömegtermelés”. Megfogalmazza továbbá egy új, *innováció vezérelte gazdaságfejlesztési modell* kereteit is, amivel Magyarország a magasabb hozzáadott értékű termelés felé mozdulhat el. Mivel a szakképzett munkaerő piaci ára magasabb, mint a szakképzetlené, az innováció vezérelte gazdaságfejlesztési modellváltás egyben azt a kihívást is jelenti, hogy Magyarország alacsony bérrel versengő országból magas, az Európai Unió szintjéhez felzárkózó bérrel is sikeres és versenyképes országgá váljon.” Az első Széchenyi Terv fenti megállapításai és törekvései – nevezetesen: csakis úgy lehet a szélesebb rétegek számára magasabb a bér és nagyobb a jólét, ha a gazdaság az egyszerű összeszerelő munkafázisoktól a magasabb hozzáadott értékű termelés felé mozdul el – ma már közgazdasági és elemzői közhely. Nem osztotta azonban ezt a felfogást a 2002-es választások után kormányzó szocialista-szabad demokrata koalíció. Ellenkezőleg, amellett érvelt, hogy a jólét a nem magasabb hozzáadott értékű termelés felé való elmozdulásból fakad, hanem alapvetően elosztási kérdés. Ezért a Széchenyi Tervet megszüntette, és helyette elindította a „jóléti rendszerváltásnak” nevezett, fedezet nélküli osztogatást (ami viszonylag rövid idő alatt romba döntötte a költségvetést). Az elmúlt nyolc esztendő azonban itt is világosan bebizonyította: *az ország jólétének javításához az út nem az újraelosztás arányainak megváltoztatásán, hanem a gazdaság átalakításán, a magasabb hozzáadott értékű termelés kiterjesztésén keresztül vezet.* Ezért az Új Széchenyi Terv olyan kitörési pontok megfogalmazására tesz kísérletet, amelyek egyik legfontosabb jellemzője a magas hazai hozzáadott érték.

Az *egészségiparban* egyszerre kétfajta értékteremtés tapasztalható. Egyfelől az egészségipari fejlesztések nagyban segíthetik a lakosság egészségi állapotának javítását. Másfelől az egészségiparban kiemelkedően magas a kutatás-fejlesztés szerepe (például a gyógyszeriparban), és – mivel nagyon érzékeny a divat- és konjunkturális hatásokra, ezért – jelentős az innováció szerepe is (például a szépségiparban).

A hálózati gazdaság természetéből adódóan magas hozzáadott értékkel működik, hiszen maga az érték éppen abból fakad, hogy ki és milyen eszközökkel képes

megszervezni és működtetni a gazdasági hálózatot. Napjaink globálisan integrált gazdaságában ugyanis jellemzően *nem iparágak, nem is néhány óriásvállalat, hanem iparágak vagy óriásvállalatok köré szerveződött termelési és értékteremtési láncok és hálózatok versenyeznek egymással*. Magyarország és a hazai vállalatok számára pedig életbevágóan fontos kérdés, hogy mely pontokon képesek kapcsolódni a globálisan felépülő és versenyző értékláncokhoz. Eddig sajnos többnyire csupán az alacsony hozzáadott értékű, egyszerű összeszerelő munkáknál kapcsolódott be a hazai vállalatok nagy része. Ezzel szemben az Új Széchenyi Terv azt tűzi ki célul, hogy – például logisztikával, autógyártási háttéríparral, vagy a *Kárpát-medencei gazdasági térség* megteremtésével – a hazai vállalkozások építsenek fel magas hozzáadott értékű munkafázisokra épülő termelési és értékteremtési hálózatokat.

Végül mind a *zöld gazdaság*, mind a *tudásgazdaság* – szintén természetükből adódóan – magas hozzáadott értékre támaszkodnak. Régóta köztudott, hogy minden gazdasági előny mögött valamilyen többlet-tudás áll: olyan tudás, amivel a versenytársak nem rendelkeznek, legyen szó technikai, szervezési, vagy erőforrásfelhasználási tudásról. Régóta köztudott az is, hogy a jó ötlet minden vállalkozás sikeréhez elengedhetetlen feltétel. Ugyanakkor vannak olyan iparágak és ágazatok – ide tartoznak a zöld gazdaság és a tudásgazdaság iparágai –, amelyek erősebben támaszkodnak az új ismeretekre és új tudásra, amelyeknél az *értékteremtés kulcsa éppen az, hogy új tudást hoznak létre és új tudást alkalmaznak*. Olyan iparágak ezek, ahol *maga az ötlet a legnagyobb érték*. Amikor tehát az Új Széchenyi Terv kiemelt kitörési pontként jelöli ki a zöld gazdaságot és a tudásgazdaságot, akkor egyúttal eleve olyan ágazatokat helyez a gazdaságfejlesztés középpontjába, amelyeknél kiugróan magas a hozzáadott érték.